

Dono žemupyje paimtas Rostovas

Tuo būdu į vokiečių rankas pateko labai svarbus prekybos ir susisiekimo mazgas, turįs tolesniam karo vedimui ypatingos reikšmės

Kaip dabar atrodo Maskva

TOKIO. Maskvos gatvėse matyti veik tik seni vyrai ir moterys su vaikais, — praneša „Tokio Asahi Šimbun“ atstovas Maskvoje Hatanaka, kuris, ambasadoriui Tatekavai kviečiant, dabar kartu su kitais personalo nariais išvyko į Samarą. Maskva atrodo liūdnei, rašo jis. Jauni vyrai, atrodo, visi išvyko į frontą. Viešose aikštėse ir parkuose darbininkams suteikiamas elementarus karinis paruošimas. Jiems rodoma, kaip reikia šaudyti ir aptarnauti prieš-tankinius pabūklus. Barikados, kurias buvo pradėta statyti jau praėjusio mėnesio gale, dabar jau veik užbaigtos. Jos sustiprintos ypač ta linkme, iš kurios laukiama vokiečių kariuomenės puolimo.

NEPAPRASTAS PRANEŠIMAS

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. XI. 22. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Greitieji kariuomenės daliniai ir SS ginklo daliniai, vadovaujami generolo pulkininko von Kleisto, po smarkių mūšių užėmė Rostovo miestą Dono žemupyje. Tuo būdu į mūsų rankas atiteko prekybos ir susisiekimo centras, turintis tolesniam karo vedimui ypatingą reikšmę. Karo veiksmuose, privedusiuose prie šio laimėjimo, labai sėkmingai dalyvavo aviacijos daliniai, vadovaujami generolo riterio von Greino.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. XI. 22. Karo pajėgų vyriausioji vadovybė praneša:

Kaip jau buvo paskelbta nepaprastame pranešime, greitieji kariuomenės daliniai ir SS grupių junginiai vyriausioje generolo pulkininko Kleisto vadovybėje po smarkių kovų paėmė prie Dono žemupio esantį Rostovo miestą. Tuo būdu į mūsų rankas pateko prekybos ir susisiekimo centras, kuris turįs ypatingą reikšmę tolesniam karo vedimui.

Karo veiksmuose, privedusiuose prie šio laimėjimo, dalyvavo karo aviacijos junginiai, kuriems vadovavo aviacijos generolas Riteris von Greimas.

Ir kituose Rytų fronto ruožuose per puolimus buvo paimta daugiau erdvės.

Prie Leningrado stipresnių priešų pajėgų mėginimai išsilaužti, padedant tankams ir žemai nusileidžiantiems lėktuvams, buvo atremti. Čia buvo sunaikinta 15 priešų tankų.

Britų saloje kovos lėktuvai dienos metu numetė bombas į geležinkelio pastatus į šiaurę nuo New Castle. Praėjusią naktį buvo bombarduotas vienas aerodromas Anglijos pietvakarių krante.

Šiaurės Afrikoje vokiečių ir italų kariuomenės nuo lapkričio 19 d. plačiu frontu smarkiai kovoja su stipriais britų šarvuotais daliniais. Mūšis tebevyksta.

Lapkričio 20 d. per kovas Rytų fronte žuvo vieno korpuso vadas pėstininkų generolas von Brienas.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. XI. 23. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Rytų fronte pasiekta tolesnių laimėjimų.

Jūrose aplink Angliją praėjusią naktį bombomis buvo smarkiai apgadinti du vidutinio didumo prekybos laivai. Manoma, kad vienas šių laivų bus žuves. Tolesni aviacijos puolimai dienos metu buvo nukreipti prieš Skotijos pramonės įrengimus. Praėjusią naktį buvo sėkmingai bombarduotos uostų sritys prie Anglijos pietryčių pakraščio.

Šiaurės Afrikoje vokiečių ir ita-

ly junginiai per sėkmingas kovas su atžygiavusiomis iš pietryčių anglų pajėgomis

sunaikino daugiau kaip 260 tankų ir apie 200 šarvais aprūpintų automobilių. Italų apsupamosios pajėgos atmušė stiprius, tankų remiamus Tobruko įgulos mėginimus išsiveržti.

Per smarkias oro kovas priešas neteko 25 lėktuvų. Per oro puolimus prieš vieną anglų lėktuvų bazę žemėje buvo sunaikinta keletas bombonešių.

Kautynės Šiaurės Afrikoje smarkiai tebevyksta toliau.

Italų kariuomenės gen. štabo pranešimas

ROMA. XI. 23. Italų kariuomenės generalinis štabas praneša:

Marmarikoje lapkričio 22 d. kovos visame fronte, nuo sienos tarp Kirenaikos ir Egipto iki Tobruko, vyko toliau.

Mūsų divizijos atmušė visus priešų puolimus, padarydamos jam naujų ir didelių nuostolių.

„Arietės“ divizija per paskutinįsias dienas sunaikino ligi šiol virš 250 šarvais aprūpintų automobilių, jų tarpe 55 tankus, ir paėmė keletą šimtų belaisvių. Vokiečių divizijos padarė per atkaklias kovas žymniuos olių anglų šarvuotų vienetams. Tarp kita ko, buvo sunaikinta daugiau kaip 200 tankų. Priešo aviacija pakartotinai apmetė bombomis ir apšaudė iš kulkosvaizdžių vieną mūsų ligoninę, kuri aiškiai buvo pažymėta raudonojo kryžiaus ženklu. 25 ligonys buvo užmušti ir 35 sužeisti. Priešas puolė kaimes Džebalyje ir Kirenaikoje. Buvo apgadinta keletas kolonistų namų. Žmonių aukų nebuvo.

renaikoje. Buvo apgadinta keletas kolonistų namų. Žmonių aukų nebuvo.

Tobruko fronte vokiečių ir italų daliniai sunaikino daug priešų tankų ir, sustabdydami jo mėginimus išsiveržti iš Tobruko, padarė jam didelių nuostolių.

Per kautynes žemės paviršiuje mūsų aviacija ir priešlėktuvinė gynyba numušė ligi šiol 15 anglų lėktuvų. Be to, du priešų lėktuvus numušė Pavijos divizijos baterijos. Mes netekome 8 lėktuvų. Italų ir vokiečių aviacijos junginiai pastebėjo ir puolė Kirenaikos dykuma važiuosią priešų motorizuotą vora. Patakyta arba padegta virš 100 šarvuotųjų ir sunkvežimių. Šio žygio metu užsėdė į šiaurę nuo Bardijos vienas priešų laivas, kuris užšoko ant pajūrio uolų.

Rytų Afrikoje lapkričio 21 d.

skaičiumi žymiai pranašesnio priešų buvo įveikti nenugalėjęjį Culquabert — Fercabero daliniai, kovojusieji durtuvais ir rankinėmis granatomis. Per karžiگیšką grumtynę pasižymėjo, kaip italų narsumo simbolis, karabinierių batalionas. Išsikovojęs savo šaudmenų atsargas, šis batalionas iš paskutiniųjų jėgų gynėsi; nuo pranašesnio priešų šaltai ginklais. Veik visi karabinieriai žuvo.

Vakar vienas italų patobulintų naikintuvų junginys virš Maltos turėjo kovoti prieš 40 priešų naikintuvų. Šeši priešai buvo numušti, daug kitų smarkiai sužalota. Vienas mūsų lėktuvus negrižo.

Naktį lapkričio 22 d. mūsų karo laivai numušė tris anglų kovos ir torpedinčių lėktuvus. Du mūsų rytinėje Viduržemio jūros dalyje veikę torpediniai laivai nuskandino bombomis du priešų povandeninius laivus.

Kokiomis sąlygomis Japonija atitrauktų savo kariuomenę iš Indokinijos

NEW YORKAS. „New York Herald Tribune“ praneša iš Vašingtono dėl Japonijos specialaus pasiuntinio Kuruso misijos, kad derybos tarp Japonijos ir Jungtinių Valstybių susiję, nes Japonija nėra linkusi atsisakyti. Tačiau iš vestų jūry derybų susidarys galimumas pasiekti tam tikrą aprėžtą susitarimą. Japonija, kaip korespondentas teigia, pareiškusi esanti pasiruošusi atitraukti savo kariuomenę iš Indokinijos, jei Jungtinės Valstybės iš dalies panaikins savo ekonominius suvaržymus. Vašingtone, tačiau, tokiomis sąlygomis visiškai nesą manoma atiduoti Indokiniją Vichy administracijai. Jungtinių Valstybių planas esąs pavesti Indokinijos valdžią vietinei anamitų vyriausybei, kuri veiktu išvien su tam tikra tarptautine kontrolės įstaiga.

TOKIO. Japonijos ambasadorius Samaroje Tatekava įsakė „Tokio Asahi Šimbun“ žiniomis, Maskvoje pasilikusiems japonams tuoj vykti į Samarą.

VARŠUVOJ PRADEDAMA VEIKTI ELEKTRINIAI TRAUKINIAI

VARŠUVA. Rytų geležinkelio vyriausioji direkcija praneša, kad pradėjus jau 1940 metais vėl veikti elektros traukinių susisiekimui Varšuvos priemiesčių geležinkeliais, vėl pradės vaikščioti elektros jėga varomi traukiniai ir Varšuva — Milosna — Minsk Mazowieski ruo-

žu. Milijoninio Varšuvos miesto gyventojams aprūpinti maistu ir darbo susisiekimui elektros traukinių susisiekimas su priemiesčiais turi labai didelę reikšmę. Pradėjus elektros jėga varomą traukinių susisiekimą šiuo labai svarbiu ryšiniu ruožu, dabar jau visuose Varšuvos priemiesčių geležinkeliuose karo nuostoliai bendrais bruožais yra pašalinti.

Mūšis Šiaurės Afrikoje tebevyksta

Besiveržiančioms anglų pajėgoms padaryta didelių nuostolių

ROMA. XI. 22. Italų kariuomenės generalinis štabas praneša:

Kautynės Marmarikoje, kurios prasidėjo vėl vakar auštant, smarkiai vyko per visą dieną

Ašies valstybių sausumos ir oro pajėgos įtraukė priešais stovėjusias pajėgas į smarkias kovas, kurių eigoje jėms buvo padaryta vėl žymių nuostolių žmonėms ir tankais.

Pakartotinai priešų mėginimai pulti iš Tobruko nepavyko dėl italų divizijų, apsupančių tvirtovę, priešinimosi.

„Savona“ divizijos priešlėktuvinės baterijos numušė keturis priešų lėktuvus. Italų lėktuvai per įvykusias vakar ties Viduržemio jūra oro kau-

tynes numušė šešis anglų lėktuvus. Vienas italų lėktuvus negrižo. Praėjusią naktį mūsų bombonešiai vėl puolė lėktuvų ir jūros bazes Maltoje.

Mesinos gyventojų nuostoliai per vakar dienos aviacijos puolimus pakilo iki 32 užmuštų ir 50 sužeistų. Vakar, priešui puolant, zenitinė artilerija Brindizėje numušė vieną bombonešį.

Rytų Afrikoje pulkininko Adriano Torelli vadovaujameji daliniai laikotarpyje nuo lapkričio 16 iki 20 d. sėkmingai įvykdė sunkią operaciją, slepdami aprūpinti izoliuotą Celgos vietovę sunkvežimių pagalba iš Gondaro. Atkakliai priešinantį kovoję įgudusioms priešų

jėgoms, mūsų daliniai šauniai ir ryžtingai keturias dienas atlaikė kruvinius puolimus, jėga pralaužė sau kelią, padarė priešui per 600 aukų ir paėmė daug ginklų ir belaisvių.

Culquabert - Fercaber pozicijos daliniai, kurie nuo lapkričio 13 d. be paliovos dieną ir naktį kovojo su priešų artilerija ir aviacija, nuo vakar dienos ryto priversti grumtis su žymiai pranašesniomis jėgomis ir karo priemonėmis. Per priešpuolius su ginklais rankose jie narsiai ir iš paskutiniųjų gynė jiems pavestas pozicijas. Vidurinėje Viduržemio jūros dalyje vienas mūsų torpedinis laivas numušė savo artilerija tris priešų bombonešius.

ROMA. XI. 22. Italų „Arietės“ šarvuotųjų divizijos bare, kaip praneša Stefano agentūros fronto korespondentas, priešas vėl ėmėsi labai smarkaus puolimo. Italų kariuomenė ir šias priešų pastangas pavertė niekais ir sunaikino ar paėmė daug priešų vežimų. Buvo paimta keli šimtai belaisvių. Taip pat, kaip pranešime sakoma toliau, tebevyksta kova tarp vokiečių ir anglų šarvuotųjų vienetų. Visos dienos būvyje priešas Tobruko fronte rengė stiprius šarvuotųjų puolimus, norėdamas pramušti spragą mūsų linijose. Tačiau visi šie puolimai buvo atremti.

BERLIN. XI. 23. Žiniomis iš karinių šaltinių, vokiečių ir italų kariuomenė per sėkmingas kovas Šiaurės Afrikoje prieš besiveržiančias iš pietų anglų pajėgas ligi šiol sunaikino daugiau kaip 200 anglų tankų ir apie 200 šarvais

aprupintų automobilių. Anglų tankai mėgino atakuoti iš Tobruko, bet ši ataka buvo atmušta su dideliais anglams nuostoliais.

Angliakasių streikas nutraukiamas

VAŠINGTONAS. Angliakasių profsąjunga priėmė Rooseveltto pasiūlymą sudaryti trečiųjų komisiją, siekiant išspręsti ginčytinus klausimus, dėl kurių buvo sustojęs kasyklose darbas. Profsąjunga patarė „visuomenės interesų dėlei“ tuoj nutraukti streikus visose kasyklose.

BELGRADAS. Spauda iš rytinės Serbijos praneša, kad serbų savanorių junginiai Hamoljo srityje netoli Kučevo visiškai sunaikino komunistų gaujas. Per mūšį buvo užmušti 239 komunistiniai banditai, o 70 paimta į nelaisvę.

HELSINKIS. Oficiali suomių informacijų įstaiga praneša, kad šiomis dienomis švedų ir kitokioje spaudoje buvo paskleisti tvirtinimai, jog tarp Suomijos ir Jungtinių Valstybių vyksta pasitarimai dėl karo paliaubų tarp Suomijos ir Sovietų Sąjungos. Iš kompetentingų šluoksnų pranešama, kad šios žinios yra visiškai nepagrįstos.

OSLO. Vokiečių lauko teismas pasmerkė Norvegijos pilotų Ingvaldą Garbo iš Bergeno. Pasmerkėtasis sušaudytas. Garbo rašė kurstančius atsisaukimus ir juos skleidė vokiečių karių tarpe.

Rostovas yra vienas iš svarbiausių miestų Sovietų Sąjungoje

BERLIN. Paėmus Rostovą, į vokiečių rankas pateko svarbiausias uostas prie Azovo jūros. Gerokai išsišakojęs susisiekimo tinklas jungia Rostovą su visomis europinės Sovietų Sąjungos dalimis. Rostovo užnugario žemės ūkio sritis suteikė Rostovui nuo pat jo įsteigimo 1741 m. svarbią jėgą prekybos vietos reikšmę.

Išilgai uosto didžiuliam plote yra 100 sandėlių. Greta kitų svarbių pajūrio pastatų čia yra dvi didelės laivų dirbtuvės, kelianieji kranai, du elevatoriai javams krauti, penki dokai laivams, laivų taisymo dirbtuvės ir pan. Krantinės pastatai abiem Dono upės krantais yra nusidriekę daugiau

kaip 700 metrų. Rostovo susisiekimas su atvira jūra prasidėjo tik po to, kai buvo prakastas kanalas į Azovo jūrą. Tas kanalas leidžia giliai plaukiantiems jūros laivams įplaukti į Rostovo uostą. Ir pramonė čia išsiplėtė tik paskutiniomis dešimtmečiais. Iš reikšmingesnių ginklų gamyklų Rostovas turi vieną karo lėktuvų fabriką, vieną tankų dirbtuvę, daugiau kaip pustuzinį municijos, parako ir sprogstamosios medžiagos dirbtuvų, kuriose gaminamos taip pat minos, bombos ir rankinės granatos. Mašinų pramonė atstovauja du dideli žemės ūkio mašinų fabrikai, iš kurių fabrikas „Selmaštro“ yra didžiausias tos

rūšies fabrikas Sovietų Sąjungoje. Be to, mieste yra vagonų fabrikas, garvežių taisymo dirbtuvės, motociklų fabrikas, liejinamosios dirbtuvės, geležies liejykla, trys cheminiai fabrikai, kurie iš dalies gamina ir karui reikalingas medžiagas, ir visa eilė pramonės įmonių ir dirbtuvių. Rostovo tabako fabrikas priklauso prie didžiausių Sovietų Sąjungoje. Čia perdirbamas Abchazijoje ir vakarų Kaukazo Juodosios jūros pakraštyje auginamas tabakas. Pagaliau, Rostove yra mašinų, fabrikų tešlainiams gaminti, spirito voryklų, konservų fabrikų ir gerokai išsiplėtusi audinių, odos ir medžio pramonė.

Smarkūs ir kruvini mūšiai Lybijoje

Rytuose vokiečių ofensyva visu smarkumu vyksta toliau. Turkija išsilaikysianti neutrali. Kvailos lenkų emigrantų kombinacijos

TELEFONU IS BERLYNO

Vos spėjusi palaikyti tragiškai žuvusį generolą Udet, Vokietija vėl apsigaubė gedulu; ši kartą ji liūdi ne tik pasaulinio garso lakūno pulkininko Moelders. Žinia apie šio jauno — vos 28 metų amžiaus — lakūno mirtį tiek sujudino Berlyną, kad vakar, sekmadienį, Berlyne daugiau apie nieką ir nebuvo kalbama, kaip apie Moelders. Visa sekma diena ir pirmadienio ryto spauda išdėjo Moelders paveikslą, kartu nušviesdama jo kaip lakūno pasaką ir karjerą. Pažymima, kad Moelders netekimas yra didelis nuostolis vokiečių aviacijai. Pulkinink. Moelders už ypatingus nuopelnus šiame kare ir narsumą buvo gavęs ažuolo žvaigždės prie Geležinio Kryžiaus riterio kryžiaus ir kitokių išskirtinių pasižymėjimo ženklų.

Karinių Vokietijos sluoksnių teigimu, vokiečių ofensyva Rytuose visų smarkumu sėkmingai vystosi toliau. Ypatingai smarkiai vokiečiai spaudžia Maskvos fronte; taciau pripažįsta ir patys bolševikai, pažymėdami, kad vokiečiai veda prieš Maskvą vieną iš smarkiausių puolimų ir kad jų, sovietų, padėtis esanti kritiška. Pietų fronte, Rosovą užėmus, vokiečių spaudimas taip pat nesulpnėjęs. Lybijoje, kaip pažymima vokiečių kariuose sluoksniuose, vyksta smarkūs ir labai kruvini mūšiai; tokių mūšių, kaip daabrtiniai, tiek ore, tiek sausumoje. Lybija nesanti mačiusi. Anglams pirmosomis puolimo dienomis pavykę laimėti kiek teritorijos, bet tai neturi didesnės reikšmės. Anglų teigimas apie Solumo ir Bardijos paėmimą tuose sluoksniuose nepatvirtinamas, betgi kartu pažymima, kad anglų puolimas, nepaisant jų didelį nuostolių tankais ir lėkuvais, visu smarkumu vyksta toliau. Tie puolimai vokiečių ir italų esą atmušami.

Ne tik italų, bet ir prancūzų Afrika kreipia į save dėmesį. Vašingtono garsiniai Vichy vyriausybės po gen. Weygando paleidimo atsargon Wilhelmstrassės sluoksnių komentuojami ta prasme, kad Jungtinės Amerikos Valstybės turinčios kokių tai slapty planų prancūzų Afrikos atžvilgiu. Tie planai, esą, greičiausiai paaiškėsia per artimiausias porą savaičių. Wilhelmstrassės sluoksniai nepatvirtina pakildusių gandų apie vokiečių karinės misijos išvykimą prancūzų Afrikon; taip pat demontuojami pranešimai, esą, artimiausiu laiku Petainas ir Darlanas susitiks su vadovaujanciais Vokietijos valstybės vyrais.

Iš Turkijos grįžo vokiečių užsienių reikalų ministerijos spaudos šefas Dr. Schmidt; spaudos atstovams jis nieko nepapasakojo apie Turkijos padėtį ir politiką. Politiniuose sluoksniuose teigiama, kad Turkija vaduodamas savo interesais, stengiantis likti ištikima ligšiolinei neutralumo politikai ir išsilaikysianti nuošaliai nuo aplink ją siaučiančio konflikto.

Taip pat Wilhelms rassė susilaikė nuo be kokių komentarų apie Vašingtone vykstančius pasitarimus tarp Jungtinių Amerikos Valstybių ir Japonijos, nors iš Amerikos sklinda visokiausiu spėjimų ir kombinacijų, kurios rodo, jog Vašingtonui ir Tok'o bus sunku surasti bendrą kalbą.

Der „Montag“ smarkiai puola įvairaus plauko emigrantus, kurie, Amerikos globojami, svajoja apie savotišką Europos sutvarkymą a eityje. Pasak to laikraščio, kaip Jungt. Valstybėse ir Anglijoje išvaizduojama politinė laisvė, parodas s rašmenis, idėtas amerikoniškame laikraštyje „American Science Monitor“. Tenai rašoma, kad taip vad'namas „lenkų ministris“ užsiėmęs ondone profektais, kaip suorganizuoti Rytų Europos valstybių sąjungą iš ateityje atstatysimų Lenkijos, Čekijos ir Jugoslavijos.

I tą valstybių sąjungą turinčios būti įsprautos Vengrija, Rumunija ir Lietuva.

Tokios ir panašios beproškos emigrantų kombinacijos, rašo „Der Montag“, esančios Jungtinėse Valstybėse rimtai trakuojamos. Tai rodo, kad Rooseveltas ir jo žydiškieji patarėjai siekia suskaldyti Europos vienybę ir įvesti joje anglosaks'šką žydišką diktatūrą.

„Essener Nationa'zeitung“ korespondentas praneša iš Belgrado, jog tenai išėmęs serbų laikraštis „Odnova“ pateikias idomiu žiniu apie anglų veikimą serbų partizanų tarpe. Nesenai buvo nušauti du serbų komunistai — teroristai, kurie, patikrinus dokumentus, pasirodė esą anglai, likę subyrėjusioje Jugoslavijoje. Jie buvo prisidėję prie vienos serbų gaujos, kuri slapstėsi Bosnijos miškuose ir terorizavo apylinkės gyventojus. Šitai teroristų grupelį priklauso dar

devyni anglai, jų tape keli „Intelligence Service“, agentai ir samoninagai palikti anglų kareiviai. Be to, „Odnova“ paduoda, kad vienos teroristų grupės priešakyje stovi žinomas buvęs jugoslavų politikas Terverkič, buvęs ministris ir parlamento narys. Tas pats laikraštis sumini buvusius jugoslavų seimo senato narius, kurie dabar yra teroristų gaujų vadai.

Be to, „Odnova“ skelbia didelį sąrašą, kurame be kitų figūruoja 31 buv. Jugoslavijos ministrai ir 20 senatorių, kurie turi įrodyti savo turto kilmę — ar teisėtai jis įsigytas ar ne. Tame sąraše figūruoja ir žinomas kroatų valstiečių vadas Dr. Maček, kuris dabar Kroatijoje laikomas saugumo jam skirtoje vietoje štrėmime.

Amerikos lietuviai veda aštrią polemiką su lieuviais — Maskvos agentais Jungt. Valstybėse. Pasieke Berlyną Jungt. Valstybių lieuvių laikraščiai rodo, kad toje polemikoje vienoje barjero pusėje stovi visa Amerikos lietuvių spauda su

„Naujienomis“, „Draugu“, „Amerika“, „Keleiviu“ ir kitais ant lietuviškumo pagrindo stovinčiais laikraščiais, kitoje gi dirba kompartija su savo organais „Laisve“ ir „Vilnim“, atstovaujanti Maskvos interesams. Abu bolševikiniai laikraščiai vis dar nesiliauja įrodinėje, jog Stalino laikai buvę aukso laikai Lietuvoje. Visus bolševikų ištremtuosius bei nukankintuosius lietuvius jie vadina „fašistų agentais“, o lietuvių partizanų sukilimą prieš bolševikus jie apibūdina kaip išdavikų darbą. Tačiau stalinininkai tarp lietuvių neturi pasisekimo. Lietuvių tautos laisvei atstovaujanti Amerikos lietuvių spauda tiems rėksnams nenuginčijamais faktais užčiaupia burną. Pas'aruoti metų žymiai padidėjo tos spaudos tiražas. Apskritai, ivyko didelė Amerikos lietuvių konsolidacija, padidėjo jų susidomėjimas Lietuva ir jos likimu šiais audringais didžiojo socialinio ir politinio Europos perversmo laikais. Suorganizuota eilė komitetų, kurių tikslas eikti pagalbą tiek išvežtiesiems Rusijos gilumą, tiek broliams Lietuvoje.

Vašingtonas pesimistiškai žiūri į pasitarimus su Japonija

VAŠINGTONAS. XI. 22. Penktadienį per pasikalbėjimą su spaudos atstovais užsienių reikalų ministris Hullis pareiškė, kad ligšioliniai pasitarimai su japonais nieko naujo nėra davę. Kaip čia pranešama, užsienių reikalų ministerijos sluoksniuose į galutinius Vašingtono pasitarimų rezultatus žiūrima pesimistiškai.

AMERIKA SUDARĖ SUTARTĮ SU ISLANDIJA

VAŠINGTONAS. XI. 22. Vakar per pasikalbėjimą su spaudos atstovais Hullis pranešė, kad jis pasirašė su Islandijos pasiuntiniu susitarimą dėl pagalbos teikimo Islandijai, remiantis nuomojimo ir skolinimo įstatymu. Tačiau, kaip pareiškė Hullis, tame susitarime daugiau užtikrinamas tokios pagalbos teikimas, o ne atskirai nustatomos pagalbos teikimo smulkmenos. Politiniuose sluoksniuose iš šio Hullio pareiškimo daroma išvada, kad šis susitarimas taip skubiai buvo pasirašytas, siekiant padėti Islandijos vyriausybei, kuri susiduria su nuolatiniiais sunkumais, nepaprastai pakilus maisto produktų kainoms ryšium su Jungtinių Valstybių tos salos okupavimu.

Kardinolo Baudrillarto pareiškimas

BUENOS AIRES. Kur ilėdžia šaknis komunizmas, krikščionybė ir civilizacija atsiduria pavojuje, pareiškė Paryžiaus katalikų universiteto rektorius kardinolas Baudrillart per pasikalbėjimą su laikraščio „Pueblo“ atstovu. Į paklausimą apie tarlamą tikėjimo laisvę Sovietų Sąjungoje kardinolas atsakė, kad nereikėtų savęs leisti apgauti oportunistine bolševikų taktika. Siekdami sunaikinti tikėjimą, sovietai naudojami čia prievarta, čia vėl šėtoniška klasta. Metų būvyje atlikti nesuskaitomi kunigų nužudymai, bažnyčių griovimai ir kitokie nusikaltimai yra ryškiai priešingi tai naujamai propagandai, kurią varo vilkas avies kailyje, konstatavo kardinolas. Visas pasaulis žina, kad ten, kur komunizmas ilėdžia šaknis, krikščionybė ir civilizacija atsiduria sunaikinimo pavojuje. Į tai ir Popiežius Pijus XI nurodė savo enciklikoje Divini Redemptoris, atskleidždamas bolševistinės propagandos metodus.

BUENOS AIRES. Jau praneštą oficialų pareiškimą apie Jungtinių Valstybių pasiūlymą nupirkti Argentinos eksporto perteklių žemės ūkio ministeris savo pareiškime

apibrėžė, nurodydamas, kad jau trys mėnesiai vedamos derybos tik dėl pirkimo tokių gaminių, kaip vilna, odos ir metalai.

STOCKHOLMAS. „Goeteborg Posten“ Londono korespondentas praneša, kad Londone labai padidėjo krautuvų apiplėšimų skalčius.

VAŠINGTONAS. Spaudos konferencijoje Rooseveltas paneigė žinią, kad planuojama nutraukti diplomatinis santykius su Vichy. Prezidentas atsisakė suteikti žinių, kokiame būvyje yra pasitarimai su japonais, o taip pat streikų reikalas.

Nuskandintas turkų laivas

ANKARA. Oficialiai pranešama, kad turkų laivas „Yenidsche“, kuris plaukė iš Burgo į Istanbulą, netoli Messiliko buvo torpeduotas. Laivas tučiuojau nuskendo. Iš igulos tarpo išsigelbėjo tik kapitonas ir pirmasis karininkas. Laivas plaukė be krovinio. Turkijos vyriausybė pradėjo kvotą. Tai jau antras kartas, kai sovietų povandeniniai laivai torpeduoja turkų laivus.

perteklių. Neoficialiai, bet iš patikimų šaltinių, pranešama, kad Argentinos vyriausybė yra pasiryžusi šį pasiūlymą priimti, išskyrus tą klausulą, kuri draudžia palaikyti prekybos santykius su ašies valstybėmis trijų metų būvyje.

AMERIKA PASISIŪLĖ NUPIRKTI VISĄ ARGENTINOS DERLIAUS PERTEKLIŲ

BUENOS AIRES. Užsienių reikalų ministerija oficialiai pranešė, kad Jungtinės Valstybės yra pasiūlusios nupirkti Argentinos derliaus

PARYŽIUS. „Paris Midi“ žiniomis, žymiai pablogėjo generolo Gamelino, kuris, pervedus jį į Portaleto tvirtovę, buvo paguldytas į ligoninę, sveikatos stovis.

TOKIO. Kaip Domei agentūra praneša, Isogo aerodrome buvo atžymėtas didžiausiojo aerodromo Tolimuosiuose Rytuose atidarymas. Japonų aviacijos bendrovių angariai užima pustrčio hektaro plotą.

Pulkininkas J. Petraitis

Kaip jie mus sušaudė

71

Tą naktį nė kiek negalėjau užmigti. Išaušus raudonarmiečiai atsikėlė ir išėjo, bet savo šautuvus paliko sumestus pirkaitės kampe. Žiūriu pro langelį, kas kieme darosi. Labai nustebau pamatęs juos mėtant į patvorius ir daržus šautuvus, šalmus, kepures ir uniformų ženklus. Aukštesnių laipsnių komandirai ir politrukai persirenginėjo civiliais drabužiais. Iš viso ko matėsi, kad čia jau nebe ginkluota kariuomenė, bet netvarkinga gauja. Labai apsidžiaugiau matydamas, kad man jau nebegresia joks pavojus, kad dabar ir aš galiu visiškai drąsiai maitintis tarp tokios minios ir sužinoti, kas juos ištiko.

Nieko nelaukdamas, atsikėliau ir išėjau į gatvę. Saulė jau buvo gan aukštai pakilusi ir gerokai kaitino. Molotovo kolchozas gan didelis, ir kaimo gatvė labai ilga. Kolchozininkai nieko nedirbo, tik grupelėmis sėdėdavo patvoriuose ir ant slenksčių, kažin ką šnibždėdavo tarp savęs. Kolchozininkų vaikai, patvoriais vaikščiodami, rankiojo išmėtytus šovinius, rankines granatas ir šautuvus, kurių ištisos krūvos buvo primėtytos, bandė, ar taiklūs.

Prie patakos fabriko ant priemenės slenksčio

sėdėjo mano geroji senutė su vikriąja mergaite, kuri man valgyti nešiojo, ir kalbėjosi su čia pat kieme, ant pievelės, sėdinčiais raudonarmiečiais, kurie prašė ją duoti pieno ir patakos.

— Aš jums, balandėliai, nieko negaliu duoti, nes nieko neturiu, o kolchozo karvės dar ganykloje nemelžtos. Ko jūs čia, vargšai, dar laukiate, juk iš visų pusių esate apsupti. Puchovičius ir Červėnė jau vokiečiai užėmė, sako, jau jie ir pas Bereziną nuvažiavo. Greičiau eikite ir geruoju pasiduokite vokiečiams. Šiandien viena moteris grįžo iš Červėnės ir sakė, kad geruoju pasiduodantiems raudonarmiečiams vokiečiai nieko blogo nedaro, dar ir pavalgydina. Greičiau tik keliaukite sveiki, nes, ko gero, dar ir mums čia pridarysite „bėdos“ — atskris vokiečių lėktuvas arba atvažiuos jų tankas, ir visą mūsų kaimą gali sudeginti.

— E, mus pardavė mūsų vadai ir komandirai. Jie kažin kur išbėgiojo, o mus vienus paliko, — teisinosi senukei raudonarmiečiai. — Kaip mes galime kariauti, kad mes trečia diena nieko nevalgėme...

Tuo pat metu atėjo vienas žmogus iš Zapalčių kolchozo, kuris yra pusantro kilometro nuo Molotovo kolchozo, ir pranešė, kad atvažiavęs vienas vokiečių tankas kulkosvaidžiais apšaudęs jų kaimą, išvaikęs visus ten buvusius raudonarmiečius, užmušęs vieną kolchozininką ir arkli.

— Velniai žino, kokie nepaprasti vokiečių tankai. Tokie mažiukai, taip tykiai ir labai greitai važiuoja, kad nieko neišgirsti ir nepamatyti, iš kur jie taip staiga, kaip iš žemės išlindę, pasirodo ir pradeda šaudyti, — pasakoja Za-

palčių kolchozininkas išsigandusiems raudonarmiečiams.

Aš dar iš savo pusės paaiškinau jiems, kad mobilizuotiems raudonarmiečiams vokiečiai nieko nedaro, jei jie patys ateina pasiduoti. Lyg tyčia, tuo pat momentu labai žemai, išilgai kaimo praskrido vokiečių lėktuvas ir pabarstė rusiškai spausdintų atsisaukimų ir raudonarmiečių, kuriais raudonarmiečiai buvo raginami tuč tuojau eiti į artimiausias vokiečių kariuomenės dalis pasiduoti: miškuose ir kaimuose besibastą raudonarmiečiai būsią šaudomi vietoje. Po pusvalandžio laiko Molotovo kolchoze neliko nė vieno raudonarmiečio — jie išsivaikščiojo Puchovičių, Červėnės ir Bobruisko kryptimis.

Pasilikęs vienas, turėjau progą pasikalbėti su susirinkusiais kolchozininkais, kurie, sužinoję, jog esu iš Lietuvos, labai nuoširdžiai su manim kalbėjo ir gan išsamiai atvaizdavo man savo vargus ir gyvenimą kolchoze.

— Kaip jie gali kariauti prieš vokiečius ir už ką kariauti (nesako, kaip „mes galime kariauti“, bet kaip „jie gali kariauti“, nes save laiko baltgudžiais), jeigu tėvas kalėjime sėdi, o sūnus kariauja, arba sūnus kalėjime sėdi, o tėvas kariauja. O ar tamsta suprantate, kas yra kolchozas? Kolchozas — tai yra ne kas kita, kaip tam tikra darbo stovykla. Iš kolchozo nė vienas žmogus neturi teisės nė vieno žingsnio pasišalinti. Užtenka bent penkioliką minučių pavėluoti į darbą — tuojau gausi trejus metus kalėjimo.

(B. d.)

Generalinio Komisararo Dr. von Renteln kalba,

pasakyta per derliaus šventės iškilmes Kauno Didžiajame teatre

Ponas Generalinis Tarėjau! Ūkininkai ir ūkininkės!

Širdingai dėkoju Žemės ūkio generaliniam tarėjui ponui Petroniui už žodžius, kuriuos jis pasakė jūsų visų vardu, o taip pat ir jums, už atvykimą, už šį derliaus vainiką ir už ūkininkų triušo vaisius. Bet ypač dėkoju jums už pareikštą čia nuotakas, kurios jungia mus visus, nekenciančius bolševikų teroro režimo, atimanco iš žmonių jų darbo vaisių, ir su tuo režimu kovojančius. Pažadų perduoti jūsų padėką Fiureriui Adolfui Hitleriui. Pateiktas dovanas paskirsiu, kaip minėtųjų nuotakų išraišką, lietuvių šeimoms, kurių turtą bolševikai sunaikino, ir vokiečių kareiviams ligoninėse. Tos dovanos paliudys, kad Lietuvos ūkininkai jaučiasi vieningi su tais, kurie ginklu rankose kovoja fronte prieš bolševizmą. Derliaus vainikas bus man brangus simbolis, primenantis, kad ūkininkai sunkiomis aplinkybėmis atliko savo uždavinius.

Niekas nežino geriau kaip ūkininkas ir ūkininkė, kad piau-ti galima tik tai, ką pasėjai, ir kad norint piau-ti, būtina reikalinga sėti, kad reikia atkakliai, visomis jėgomis be paliovos stengtis įveikti kliūtis, kurias iškelia gamta arba laikas, — norint gauti derlių, kurį vaizduoja šis auksu šviečias vainikas. Jums teko išlieti nemaža prakaito, kol atlikote dėl vėlaus pavasario užsitęsusių laukų darbus ir suvalėte vasarojų. Bet ypatingai jus slėgė bolševikų teroras, nes bolševikai dėl savo nusistatymo prieš ūkininkus norėjo atimti iš jūsų patį svarbiausią dalyką — norą dirbti. Jie atėmė iš jūsų darbo pajėgas ir įrankius. Savo ūkių skirstymu ir nuosavybės teisių mindžiojimu jie buvo įnešę į žemės ūkį visišką suirutę. Jie net buvo pasistatę tikslą per keletą savaičių išvežti iš Lietuvos vi-

sus lietuvius į Sibirą. Nėra abejonės, kad šį užsimojimą per baisiausias kančias jie būtų ir įvykdę, jei vokiečių kariuomenė nebūtų apvaliusi krašto nuo bolševizmo. Kova prieš bolševizmą ir visus, kurie ji tiesiogiai ar netiesiogiai remia, vyko ir tebevyksta toliau. Bet jūs atlikote savo pareigą, nors gamta liepos mėnesį buvo atnešusi didelės sausras. Jums reikia padėkoti, kad, nežiūrint įvairių sunkumų, vis dėlto buvo gautas vidutinis derlius. Šiuo metu energingai kovojama ir su sunkumais, kuriuos ankstyva žiema atnešė cukrinių runkelių nuėmimui. Juos reikia būtinaimui nimiti bent pašaro reikalams. Kadangi visi šie reikalai buvo tokie skubūs, tai taip vėlai te galime atšvęsti ir šią derliaus šventę.

Niekas nežino geriau, kaip ūkininkas ir ūkininkė, kad sėja ir derliaus valymas reiškia jiems nuolatinę kovą. Labai svarbu, kad kareivis fronte ko-

votų ginklais su priešū, kuris jums atnešė tiek kančių, bet nemažiau svarbu, kad jūs savo nuolatinio darbu kovotumėte už maisto produktus, kurie reikalingi, kad galima būtų tęsti kovą fronte ir galutinai nugalėti žvėrišką bolševizmą ir jo rėmėjus, — kad jie niekuomet nebegalėtų atnešti jums tokias baisias kančias.

Į tą kovą nužygiavo, Adolfo Hitlerio vadovaujami, vyrai iš visų Europos kraštų. Tai kovai mobilizuojamas ir visos Europos ūkininkų darbas. Jei Lietuvos ūkininkai iš savo pusės panaudoja šiam tikslui visas jėgas, tai jie žino, kad jie kovoja ne tik už Europos dvasią, bet ir už savo pačių egzistenciją bei žmonišką gyvenimą. Bolševizmas drauge su plutokratais paskutines savo nykstančias viltis deda į tai, kad Europa išbadės, bet ūkininkas, kuris įsitikino, kad šis karas liečia ir jį asmeniškai, stengiasi tas viltis paversti niekais. Jis duoda kovai

reikalingus maisto produktus. Būtinai reikalinga atlikti nustatytųjų kiekių pristatymą. Juk reikalinga aprūpinti ne tik kareivius, bet, svarbiausia, ir Lietuvos miestų gyventojus, kuriems tas pristatymas būtinai reikalingas. Todėl jus visus kviečiu visomis priemonėmis suvalytus javus kultū.

Kiekvienas mūsų žino, kad kareivis fronte nevisuomet turi palankiausias savo kovai sąlygas. Jam be paliovos tenka įveikti didelių sunkumų. Pėstininkas turi sulaužyti priešo atsparą, net jei negalima pasinaudoti artilerija. Lygiai taip turi elgtis ir ūkininkas. Jei jis negauna įprastų pagalbinių priemonių ar žibalo, vis tiek jis turi kliūtis nugalėti. Jis turi kultū javus kitokiais būdais ir tinkamai aprūpinti galvijus. Yra daug priemonių įveikti bet kokiams kliūtimis. Svarbiausia priemonė tai — kaimynų ir kooperatyvų pagalba, kuri dažnai padaro įmanomu tai, kas atro-

do visai negalima.

Žinau, kad jūs visi turite geros valios ir stengiatės įveikti įvairius transporto sunkumus, pristatyti pakankamai pieno ar šiaip atlikti bet kokius reikiamus uždavinius. Geriausiai tai tai įrodo faktas, kad Lietuvos ūkininkai yra pradėję gamybos varžybas ir šiemet užsėjo žiemkenčiais didesnį plotą, negu praėjusiais metais. Esu taip pat tikras, kad ateinančių pavasarį bus daugiau pasodinta bulvių, kurios reikalingos jums patiems, miestų gyventojams, o taip pat ir mūsų vedamai didžiajai kovai.

Kiekvienas ūkininkas ir kiekviena ūkininkė atliks savo pareigą, lygiai kaip ir mes visi be paliovos stengiamės įveikti sunkumus, kuriuos mums neša žiema. Dabar, kai bolševizmas iš mūsų krašto jau iššluotas, vėl jaučiame po kojomis tvirtą pagrindą ir su viltimi žiūrime į ateitį. Žinome, kad dirvą ir visą, kas joje auga ir ant jos gyvena, puoselėsime ir kad jos vaisiai dar padidės. Ir jeigu kiekvieną atsiradusią kliūtį tūkstančių priemonių įveiksime, mūsų atpildas bus naujas derlius. Padėsime išsilaikyti tėvynei, miestams ir frontui, kad galutinai sumuštume Europos bei žmonijos priešą bei jo pagalbininkus.

Todėl kiekvienas eikite ir atlikite savo pareigą. Reikia užtikrinti ir jūsų pačių ateitį, saugumą ir egzistenciją. Tas pareigos atlikimas yra kartu ir geriausia padėka Fiureriui Adolfui Hitleriui — jūsų tėvynės išvadotojui, bolševizmo nugalėtojui. Adolfui Hitleriui — Sieg Heil!

Iškilimėms baigiantis, liaudies dainos ir šokiai įtikinamai parodė, kad Lietuvos ūkininkai, vokiečių kariuomenės saugojami, vėl gali linksni švęsti savo šventes.

Žemės ūkio Gener. Tarėjo J. Petronio kalba,

pasakyta per derliaus šventės iškilmes

Ekscelencija,

Atvykę iš visų Lietuvos apskričių ūkininkų atstovai man pranešė, kad derliaus suėmimas yra baigtas. Nors gamtinės ir ūkinės sąlygos šių metų derliui buvo labai nepalankios, tačiau, kiek tai priklausė nuo ūkininkų, jie viską yra padarę, kad derlius būtų laiku ir tinkamai sudrotas.

Kai pavasarį buvo sėjama šiam derliui sėkla, tai daugelis ūkininkų nesitikėjo piau-ti ten, kur sėjo. Ir tikrai, keliems tūkstančiams lietuvių ūkininkų, ir tai geriausių ūkininkų, savo sėjos vaisių neteko matyti. Kadangi lietuviai ūkininkai nesutiko eiti į kolchozus ir bendrai

neigė sovietų tvarką, tai tokių nelaimingų skaičius iki derliaus suėmimo būtų buvęs labai didelis, jei ne istorinė birželio 22 diena. Dėl to ūkininkų atstovai čia atvyko pareikšti Tamstos, Ekscelencija, asmenyje Didžio-sios Vokietijos Vadui Adolf Hitler ir jo narsiajai kariuome-nei savo gilią padėką, kad iš-laisvino iš žydiškai — bolševi-kiško jungo. Dabar lietuvis ūkininkas vėl gali ramiai dirbti žemę, kurią dirbo jis pats, tėvai ir protėviai, nes yra tikras, kad bolševizmo dienos baigtos.

Čia atvykę ūkininkų atstovai nori įteikti Tamstai, Ekscelenci-jai, kaip vyriausiam Reicho at-stovui Lietuvoje, vainiką, der-

liaus suėmimo pabaigtuvių sim-bolį.

Šia proga, kaip padėką už Jū-sų, Pone Generalini Komisare, rūpestį ūkininkija, atskirų ap-skričių atstovai prašoleisti įteikti Tamstai mažas dovanėles derliaus šventės atminimui. Tai daugiausia charakteringi atski-roms vietoms pavyzdžiai lietu-vaičių rankų darbo. Jos bus kuklios, kaip yra kuklios jų dirbėjos, bet taip pat ir nuoširdžios, kaip kad yra nuoširdžios čia atvykusios pasveikinti Jūsų Ekscelenciją.

Leiskite, Ekscelencija, Jums pristatyti atvykusius Lietuvos ūkininkų atstovus ir teiktės priimti iš jų derliaus vainiką.

Kaip pas mus atliekamas žemės ūkio tyrimas

Keletas informacijų vieno ūkinio suvažiavimo proga

Tas atsitikimas buvo prieš keletą metų. Vienas ano me'o mūsų žemės ūkio žinybos pareigūnas, tarnybos reikalais išvažiavęs į užsienį, apžiūrėjo tenykštes žemės ūkio institucijas, ir jam nepaprastai patiko viena cukrinių runkelių veislė. Parvažiavęs jis prikalbėjo jos sėklų išrašyti ir paskleisti visiems mūsų cukrinių runkelių augintojams. Derliui užaugus pasirodė skandalingas reiškinys: anoji veislė, kontiniantiniame klimata duodanti puikius vaisius, perkelta į mūsų jūrinio klimato zoną tedavė niekam tikusius bergždžius žieduolius. Nei sėklos, nei šaknų! Kilo didžiulis skandalas. Cukraus fabrikas atsisakė runkelių priimti, ūkininkai spaudėsi apgauti, o kraštui — milijoninis nuostolis.

Laimei, tai tik išimtiniai reiškiniai, gal jie ir pasitaiko lyg tyčia tam, kad būtų išsamiuota viena ūkinė tiesa, kurią suaktualina šian-dien prasideda

žemės ūkio tyrimo departamen-to laukų sekcijos suvažiavimas.

Štai toji tiesa. — Žemės ūkį veikia visas kompleksas sunkiai sukontroliuojamų gamtinių veiksnių. Galį gerai pažinti teoretinius žemės ūkio mokslus, bet būti prastas ūkininkas, jeigu neišmanysi to mokslo dėsnių praktiškai suderinti su anais veiksniais. — pritaikyti jų savo krašto klimatinėms ir dirvožemio sąlygoms.

Beje, ir pats ūkininkas per ilgą išidėmi, kas jo žemei tinka, ko reikalinga. Bet ūkininkui pačiam pa-

likti išgyti tokio patyrimo perne-lyti neracionalu: tai ir per ilgai už-trunka; ir ūkininkas labai dažnai iš pastebėjimų pasidaro netiksliai išvadas. Šitą praktiškojo mokslo darbą atlikti tenka specialioms žemės ūkio tyrimo įstaigoms, dirbančioms moksliniu metodu.

Pirmoji tokia įstaiga mūsų krašte buvo Baisogalos bandymų stotis, įsteigta 1909 m. Kauno ž. ū. tyrimo draugijos. Po Didž. karo šito darbo griebėsi Dotnuvos Žemės ūkio Technikumas, po jo — Ž. ū. Akademija, ž. ū. mokyklos ir atskiri agronomai. Bet mastas buvo per mažas, pats darbas neorganizuotas ir nemetodiškas. Į tikras vėžes jį 1927 m. įstatė Ž. ū. Rūmai, o dabar jį vykdo ūkio departamentas prie ž. ū. vadybos. Jo priešakyje stovi agr. p. Šabanavičius.

Šios institucijos tinklas apima visą Lietuvą, kuri yra padalinta į atskiras sritis, imant pagrindu dirvožemio ir klimato skirtingumus. Jau paėmus fizinį Lietuvos žemėlapi krinta į akis mūsų krašto vidurio žemuma, nuo Mūšos einanti paliai Nevėžį pietų link ir ties Kaunu užsisukanti Vilkaviškio link. Tai mūsų geriausio dirvožemio juosta. Čia yra trys tyrimų stotys (Joniskėlo, Dotnuvos...). — Kitokia žemaičių aukštumos žemė — rūgštis ir dėl to kalkių reikalinga. Toliau eina rytų aukštumų sritis ir, pagaliau, smėlio dirvožemio juosta rytuo-se. — Atitinkamu būdu pravesta

ir klimatinis suskirstymas. Visose tose srityse yra ž. ū. tyrimo stotys.

Darbai vykdomi štoku būdu.

Centras (šiuo atveju ž. ū. tyrimo departamentas) gyvai seka tiek mūsų žemės ūkio reikalus, tiek kitų kraštų ž. ū. tyrimo institucijų darbų rezultatus. (Informacijos reikalui pasikeičiama darbų apskaitomis). Pagal tai sudaromas kiekvienais metais darbo planas, kurį vienodal ir kruopščiai turi įvykdyti visos mūsų ž. ū. tyrimo stotys. Plane esti pažymėta, pvz., sėjos ar sodinimo laikas, trąšų kiekiai ir pan. Planą įvykdžius atskiros įstaigos atsiunčia apskaitas, iš kurių matyti, kur kokius vaisius davė, sakysim, nauja sėklų veislė, visur auginta vienodu būdu (kaip bendrame visoms stotims plane numatyta), bet skirtingose dirvožemio ir klimato sąlygose. Iš to jau galima susidaryti vaizdą apie tos veislės tinkamumą mūsų krašto sąlygoms. Stotys taip pat atsiunčia ir savo pasiūlymus — kas ir kaip, jų manymu, daryti, kad būtų pasiektas geriausias rezultatas. Žiemos metu įvyksta suvažiavimas, kur šie techniškieji klausimai svarstomi visiškai konkrečiai, o

o po to jau skelbiami duomenys, kuriais gali — ir turi! — pasinaudoti ūkininkai.

Suvažiavimuose be ž. ū. tyrimo stotčių atstovų — agronomų specialistų dalyvauja ir jų darbų suinteresuotos įstaigos: Ž. ū. Akademija, Ž. ū. Rūmai, kai kurios ūkinės organizacijos, kurių atstovai, pateik-

dami konkrečius gyvenimiškus reikalus bei rūpesčius, sudaro realiausia svarstymo foną.

Beje, galima suprasti, kad tyrimo darbas pasinaudotinius rezultatus duoda ne per mėnesį ir ne per metus: kartais ir dešimtmečio tam reikia, bet kokia iš to nauda, paliustruoti galima porą pavyzdžių. — Rugsiais pas mus 1939 m. buvo užsėta 566.940 ha; jeigu šitas plotas būtų buvęs visas užsėtas ne vietiniais rugiais, bet vadinamaisiais DSS (Dotnuvos Selekcijos Stoties) aukštaisiais, kurie viename ha duoda 3 kvintalais (arba 14%) didesnį derlių už vietinius, tai rugių derlius visame krašte būtų buvęs 1.700.820 kvintalų didesnis. — Pas mus dabar plačiai sodinama Wohlmanno bulvių veislė; jos vieton įvedus vokiečių Staerkereich veislę, duodančią vienam ha 52 kvintalais didesnį derlių, viso krašto vienu metu bulvių derlius padidėtų 10.698.627 kvintalais. — Pagaliau, cukrus. Iširta, kad anksti pasėtų cukrinių runkelių vienas ha davė 6,5 kvintalus cukraus daugiau, kaip dešimčia dienų vėliau sėtų runkelių vienas ha. (Dėl vaizdingumo čia derlius apskaičiuotas ne šaknimis, bet cukrum). 10 dienų suvėlinus pasėti visame krašte, būtų netekta 98.448 kvintalų cukraus, o suvėlinus dvidešimčia dienų — net 231.000 kvintalų. — Žinoma, tai teoretiniai skaičiai, bet, tūr būt, neberekalinga aiškinti jų konkrečios reikšmės.

Šiandien prasideda suvažiavimas teliečia tik vieną žemės ūkio tyrimo departamento dalį — laukų sekcij-

ją. Be jos dar yra sodų — daržų ir gyvulininkystės sekcijos. Departamentui rūpi ir specialūs klausimai; taip, sakysim, yra atskira tyrimų stotis linams (anksčiau ji buvo N. Vilnioje, dabar perkeliama į lininę rajoną — prie Panevėžio), o Radviliškyje — durpynams. Dotnuvos selekcijos stotis paruošia mūsų kraštui derlingų veislių, o Vitėnuose, buv. p. Račiūno ūky, yra sodų ir daržų tyrimo stotis. Pagaliau, Dotnuvoje yra augalų apsaugos stotis — ginti augalus nuo ligų ir kenkėjų, o agronominės chemijos stotis Vilniuje teikia cheminių patarnavimą visoms tyrimo stotims. Paminėtina ir sėklų kontrolės stotis, kuri žiūri, kad žemės ūkiui būtų teikiama švari ir tinkama sėkla.

Žemė, jos paviršius yra visas mūsų turtas. Ko daugiausia iš jos išgauti — gyvas mūsų interesus. Žemės ūkio tyrimas čia ateina ūkininkui į talką. Toji talka bus kas-kart aktualesnė, nes ūkininko pažanga jam parodys, jog atsiranda vis naujų dalykų, kurių jis nežino ir kurie ūkį intensyvinant darosi reikalingi. Tada atsiras ir karštesnė linkėtinas visuotinis ūkininkų domėjimasis ž. ū. tyrimų rezultatais; taip jau yra intensyvaus žemės ūkio kraštuose, kur ūkininkai, paskelbtaisiais tyrimų duomenimis urmu naudojasi, nelaukdami kokių paraginimų.

„Jei kartą taip, tai ne kitaip“

Operetės premjeros „Linksmoji našlė“ spektaklis

Jau esame trumpai, bet visai tikrai paminėję, kad operetės premjera „Linksmoji našlė“ buvo maloniai publikos sutikta. Be to, pats teatras buvo pilnutėlis publikos. Aiškiai buvo matyti, kad publika operetės premjeros laukė. Tai po savo rūšies ilgesnės pertraukos operetė vėl atnaujinta. Šia proga tenka paminėti ir trumpa lietuvių operetės istorija. Jei mūsų opera turi savo „tėvą“, tai reikia teigti, kad savo „tėva“ turi ir operetė. Tas „tėviškumas“ laimingai sutampa su Petrauskų vardu.

1924 m. pavasarį Jurgio Petrauskio rūpesčiu buvo pastatyta pirmoji operetė „Geiša“. Tai buvo pastatyta tuose pačiuose Didžiojo Teatro rūmuose, kur ir dabar buvo atidarytas operetės sezonas. Vėliau operetės pastatymais rūpinosi kiti vaidilios ir kiti pareigūnai. Dažniausia buvo statomos operetės Vasaros Teatre. Tenka priminti, kad 1927 m. buvo Miko Petrausko pastatyta savo operetė. Pagaliau 1928 m. buvo pastatyta „Gražioji Elena“, „Haremo paslaptys“, 1929 m. buvo pastatyta „Dorojė Zuzana“. Tais pastatymais rūpinosi vaid. Steponavičius. Kai kurios operetės buvo susilaukusios gastroljų į įvairias Lietuvos vietas. Ne be to, kad Lietuvoje operetės buvo ir mėgėjų teatrų statomos ir žymiai anksčiau už „Geišą“. Tai plačiai žinomas lietuviško pobūdžio operetės „Adomas ir Ieva“, „Malūninkas ir kaminkrėtys“ ir kitos.

Tur būt, pats svarbiausias veiksnys, kodėl operetė susilaukė tokios ilgos nerūdos, buvo tas, kad Kauno arba Didžiajame Teatre buvo per ankšta. Tačiau dabar operetė atnaujinta, ir... labai gerai padaryta. Pati premjera norodė, kad su operete įnešama kažkas naujo, ko anksčiau mūsų scenai trūkstama. Dar uždangai nepakilus, pasigirdo orkestro gylė, linksmi garsai, kurie charakterizavo ir kitoki vadybinį turinį. Ir iš tikro, uždangai pakilus, mes matome, kad tai operetė — šviežia, nauja, ne tas, kas įprasta matyti operoje. Pasirista linksma, arijos, juoko pilni dialogai. Pagaliau ir pats turinys kitoks. Visas sukasi apie „linksmą našlę“, kuri turi dvidešimt milijonų pasogos. Tuo ir dido-matinis pasaulis susirūpinęs. Svarbu, kad niniag atitektu savo valstybei, o ne kitai. O „našlė“, kaip ir visados, myli vieną, kuriam po ištisos eilės bandymų ir atitinka milijoną. Kitiems tu milijonų labai troškusiems, netenka nieko. Be to, čia dar prisideda visa eilė nuotykių: visa eilė aštrios minties sakinių. Visa tai veiksma-gyvena ir padaro patraukliu. Tokia jau visados yra operetė. Ji kaip jūra niekada nerimsta, ir jos bangų žaismas nuolat kinta. Todėl nenuostabu, jei kartais kitam operetės spektaklyje įnešama ir naujų dalykų.

Operetės spektaklis įnešė naujo ne tik savo teatrinio turinio, bet dar ir tai, kad operetė pastatė, beveik naujos sceninės žėgos. Jiems teko nugalėti visa eilė kliūčių, tačiau niekas negali pastoti kelio jaunoms žėgom. Iš programos skaitant tikrasias pavardes, buvo matyti, kad daugelis operetės artistų yra baigę konservatoriją. Tik reikia paskaityti — tai V. Kudabaitė, R. Andrejevas, St. Bacevičius, J. Dursliokas ir kiti. Tai jau viena laiduoja, kad operetė yra atitekusį geram kolektyvui. Tai, be abejoj, didelės reikšmės dalykas.

Linksmosios našlės, arba Hannos Glavari vaidmuo yra atitekęs Gr. Matulaitytei. Tai seniai žinoma mūsų dainininkė. Čia jau puikiai pasisekė suvaidinti, vikrios, linksmos, lankščios našlės vaidmenį, kuri dar turi... dvidešimt milijonų priedo. Kai kurios arijos susilaukė malonių publikos katučių. Taip pat gražiai pasireiškė ir jos vadybinis partneris grafas Danilo R. Andrejevas. Kai kurios jo dainelės taip pat buvo publikos maloniai sutiktos. Labai gražiai užsirekomendavo Camille de Rocifonas — St. Bacevičius, lyrinis tenoras, kurio daina apie „meilės gražų jauną“ buvo su pasigėrėjimu išklaušyta. Gražiai užsirekomendavo ir jo vadybinis partneris Valencienė — V. Kudabaitė. Kiti aktoriai dainininkai Vicomte Cascade (J. Dursliokas), Raoul de St. Briche

(P. Maželis) — neabejotinai vaidilos ir dainininkai. Kai kurie aktoriai laukia sau didesnių vaidmenų (St. Kelbauskas, Z. Kudokienė). Ypatingai reikia pabrėžti Njeguso — K. Mikalausko vaidmenį. Tai senas, sukumpęs, plikas pasiuntinybės valdininkas, kuris atrodo, visus pasiuntinybės reikalus tvarko. Jis viską daro „tamstai leidžiant“ posakiu, tačiau kiekvienu atveju vis taip padaro, kad išeitų samojus. K. Mikalauskas puikiai valdininką visais atvejais nusaržavo ir susilaukė bendro publikos dėmesio. St. Dautaras, baronas Mirko Zeta, režisierius ir aktorius daug padirbėjo ir nugalėjo visas vadybines ir režisūrinės kliūties.

Tačiau tenka operetės premierai šis tas ir prikišti. Jau teko minėti, kad išskyrus vieną kitą aktorį, operetės kolektyvas yra jaunas. Todėl kai kur teko pastebėti ir vadybinio nejudimo. Tai jauniems aktoriams būtinai reikia pašalinti. Čia tektų parafrazuoti linksmąją našlę, kuri sakydavo, „Jei kartą taip, tai ir ne kitaip“, t. y. „jei kartą operetė parodė mąra gyventi, arba pasakė „taip“, tai ir su jos vadyba, jos lygiu, turi būti ne kitaip. Bet apie tai teks vėliau spręsti, tačiau tai yra būtina žinoti ir naujaisi dabar. Operetėje buvo ir baletas. Jis galėjo būti didesnis ir įvairesnis.

Tai pat ir kitos operetės dalys galėjo būti praplėtos. Kalbama apie chorą, svečius, grizetes. Be to, dar tenka atkreipti dėmesį į tai, kad operetė yra gyvas veiksmas. Ten vienas dalykas kerta kitą. Todėl visais atžvilgiais reikia bendro vikrumo. Matot, net senis Njegus buvo vikrus, o ką jau kalbėti apie jaunuosius. Apskritai, dirigentui J. Pakalniui, režisierius St. Dautartui, baletmeisteriui V. Germanavičiui, chormeisteriui St. Grauziniui, pagaliau režisieriaus padėjėjui V. Darsidui teks dėti vis daugiau pajėgų, kad operetės lygis nebūtų mažesnis, negu operos.

A. LINGA

Tragiškomis aplinkybėmis žuvo žinomas lakūnas pulk. Moelders

BERLIN. Naikintuvų aviacijos inspektorius pulkininkas Verneris Möldersas lapkričio 22 d., tarnybos reikalais skridamas vienu lėktuvu, kurio jis pats nevaldė, prie Breslavo nukrito ir užsimušė. Priešo nenugalėtas 115 oro kovų nugalėtojas tokiu tragišku būdu sutiko lakūno mirtį. Pasiekimai ir laimėjimai šio kupinos degančios kovos dvasios tik 28 metų amžiaus karininko neturi sau pavyzdžio. 1941 m. liepos 15 d. Fiureris ir vyriausiasis karinių pajėgų vadas pulkininkas Moeldersas po 101-jo laimėjimo ore vokiečių tau'os laisvės kovos metu kaip pirmąjį karinių pajėgų kareivį apdovanojo aukščiausiu pasižymėjimo ženklu už narsumą — Ažuolo lapais su kardais ir briliantais prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus. Pagerdamas tokiu pulkininko Moeldersas nuoelpus, Fiureris ir vyriausiasis karinių pajėgų vadas įsakė, kad iki tol Moelderso tokiuose didžiuliuose laimėjimuose vadovauta jo eskadrilė turėtų jo vardą. Karū Fiureris įsakė pulkininką Moeldersą palaidoti valstybės lėšomis.

BERLIN. Verneris Moeldersas, sėkmingiausias Vokietijos lakūnas naikintojas ir 115 oro kautynių laimėtojas, gimė 1913 m. kovo 18 d. Gelsenkirchene. Jo tėvas buvo mokyklų patarėjas, o 1915 m. žuvo Pasaulyne kare kaip atsargos karininkas. Baigęs realinę gimnaziją Prandenburge prie Havelio, Moeldersas 1931 m. įstojo į vieną pėstininkų pulką. Pertvarkius vokiečių oro pajėgas,

1935 m. jė, būdamas leitenantas, perėjo į aviaciją, o 1936 m. buvo pakeltas į vyr. leitenantus. Būdamas „Legion Condor“ narys, jis 1938 m. Ispanijoje per trumpą laiką turėjo 14 pergalių ore ir sugrižo ir tėvynę su Ispanijos kryžiumi su briliantais ir kitais aukštais ordinais. Už savo nepaprastus laimėjimus jis be eilės buvo pakeltas į kapitonus. 1939 m. kovo mėn. buvo paskirtas naikintuvų grupės vadu. Jo didvyriški žygiai dabartiniame kare leido jam prasiškinti puikią karjerą karo aviacijoje. Po 20 laimėjimo ore Fiureris 1940 m. gegužės mėn. jį apdovano'o Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiumi. Netrukus po to Moeldersas buvo pakeltas į majoro ir jam buvo pavesta vadovauti naikintuvų eskadrilei. Kaip antrasis vokiečių karinių pajėgų karininkas savo 40-jo laimėjimo ore proga 1940 m. rugsėjo mėn. jis buvo apdovanotas Ažuolo lapais prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus. Po 50-jo laimėjimo ore 1940 m. spalio mėn. Moeldersas be eilės buvo pakeltas į pulkininku leitenantus. Per oro kovas virš Kanalo šių metų vasario mėn. Moeldersas savo laimėjimu serija pakėlė iki 60-tos pergalės ore. 1941 m. birželio 22 d. prasidėjęs Rytų žygiui, Moelderso eskadrilė nuolat siekė naujų laimėjimų. Pirmąją kovos su bolševizmu dieną Moeldersas laimė'o 72-ą pergalę ore, o už tai Fiureris apdovanojo jį kardais prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus su Ažuolo lapais. Numušęs 82-ji priešininką, Moeldersas taip

pat pralenkė geriausiojo Pasaulyne karo lakūno Manfred von Richthofeno laimėjimus. Liepos 15 d. tikrai vienoje oro kovoje Moeldersas numušė penkis sovietų lėktuvus ir tuo būdu pasiekė 101 pergalę ore, į kurias neįskaitomi 14 laimėjimų Ispanijos kare. Su pulkininku Moeldersu, kuriam Fiureris suteikė aukščiausią vokiečių narsumo ženklą Ažuolo lapus su kardais ir briliantais prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus, vokiečių oro pajėgos iš savo jaunųjų lakūnų eilių netenka drąsiausiojo ir geriausio'o.

Prie Doneco žuvo generolas Kurt von Briesen

Jis buvo vieno armijos korpo vadas

BERLIN. Kovoje su bolševizmu didvyrio mirtimi prie Doneco žuvo pėstininkų generolas Kurt von Briesenas, vieno armijos korpo vadas. Pėstininkų generolas von Briesenas gimė 1886 m. gegužės 3 d. Anklame (Pommerne). Jo tėvas vėliau buvo generolas. Per keturis metus Pasaulyne karo, kuriame jo tėvas žuvo, jis pasirodė kaip pulkus karvys. Jis dalyvavo mūšyje prie Namuro ir pereinant per Aisnę kovoje prie Reimso, taip pat kovose prie Iperno, prie Sommės ir Champagnėje. Už savo nuopelius jis buvo apdovanotas I-jo ir II-jo laipsnio Geležiniu Kryžiumi ir Hohenzoller- nu dvaro ordinu. 1920 m. majoro laipsnyje pasitraukė iš kariuomenės. Kita's metais jis sėkmingai veikė apsaugos junginiuose ir, isteigiant Pommerno sienų apsaugą ir Poznanės sienos srities apsaugą. Sugrįžęs į kariuomenę buvo pakeltas į pulkininkus, o 1935 m. spalio mėn. jis vadovavo 69 pėstininkų pulkui. Pakeltas į generolo majoro laipsnį, 1937 m. jis perėmė 30-ą pėstininkų divizioną Luebecke, kur 1939 m. rugpjūčio mėn. buvo pakeltas į generolo leitenantus. Su šia divizioną jis išstovėjo Lenkijos karo žveji ir garbinėsi dalyvavo dideliame Dzurės mūšyje. Nenaissant savo sužeidimo kovos metu jis nepasitraukė nuo savo diviziono. Už asmeninę drąsą 1939 m. spalio m. buvo apdovanotas Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiumi. 1939 m. spalio 6 d. Reichstago kalboje Fiureris ir vyriausiasis karinių pajėgų vadas iškėlė jo nepaprastai narsią laikyseną. Vakaruose tada dar generolas leitenantas von Briesenas su savo divizioną sėkmingai kovojo prie Maaso, Šeldės, Lyvo ir Ysero ir taip pat čia savo drasiu ir ryžingu vadovavimu pasiekė lemiamą laimėjimą. 1940 m. rugpjūčio mėn. pakeltas į pėstininkų generolus. Jis, vadovaudamas vienam armijos korpei, po trumpo žygio Balkanuose, armijos generolo pulkininko barono von Weichso junginiuose savo korpa vedė į naują pergalę prieš bolševizmą.

V. S. T. užpirkimo atstovui K. Grablikui reikalingi nuolatiniai vežikai su nuosavais arkliais ir vežimais: vienas vežimas su platforma ir vienas vežimas dengtas. Vežikų arkliai bus aprūpinti pašaru ir remontuojami vežimai atstovo lėšomis. Be to, reikalingi šoferiai su viena lengva mašina ir vienu sunkvežimiu. Autovežimiai remontuojami ir aprūpinami degalais. tepalais atstovo lėšomis. Kreiptis su pasiūlymais Kaune, Juozapavičiaus pr. 55 pas užpirkimo atstovą. 3827(2)

Š. m. lapkričio mėn. 23 d. 5 val. Siauliuose miesto ligoninėje po sunkios ir trumpos ligos mirė ats. kapitonas Juška Antanas.

Giminėms ir pažįstamiems praneša skausmo prislėgti

žmona ir vaikučiai. 3186

KRONIKA

PROFESINIU SAJUNGU IGALIO- TINIŲ POTVARKIS

Kad būtų galima gauti dirbančiųjų darbo ir atlyginimo sąlygų Generalinėje Srityje vaizda ir tuo pačiu laiku užtikrinti tvarkingą įregistravimą ir išregistravimą socialiniam draudimui, susitarus su Statistikos įstaiga Kaune, įsakoma:

1. Visos valstybinės savivaldybinės, kooperatinės ir kitos viešojo pobūdžio įstaigos, įmonės ir valstybiniai žemės ūkiai, naudoja samdomąją darbo jėgą, teikia Profesiū Sajungų Centro Biuro mėnesines žinias apie dirbančiųjų skaičių, rūšį ir t.t. pagal nustatytą blanko formą Nr. 1 dviejuose egzemplioriuose.

2. Visos privatinės įmonės, taip pat ir kiti privatusi darbdaviai (išskyrus žemės ūkio ir namų ruošos darbdavius), vokiečių pilietybės rangovai ir kiti piliečiai, naudoja vietinę darbo jėgą, reikalaujamas žinias apie savo darbininkus ir tarnautojus pagal nustatytą blanko formą Nr. 2 teikia tam socialinio draudimo punktui, kurio ribose yra įmonės ar darbdavietė.

3. Papildydamas socialiniam draudimui vykdyti nuostatus, įpareigoju namų ruošos samdytojus ir privačių žemės ūkių darbdavius įregistruoti socialinio draudimo punkte pagal įregistravimo blanką Nr. 3 kiekviena ramdini per 10 dienų nuo pasamdymo dienos.

Tuo pačiu darbdavys įpareigojamas kiekviena iš darbo atleista asmeni išregistruoti pagal išregistravimo blanką Nr. 4 per 10 dienų nuo atleidimo dienos.

Blankai Nr. 3 ir Nr. 4 gaunami socialinio draudimo punkte.

4. Įmonės ir įstaigos, o taip pat privatusi darbdaviai ir t.t. įpareigojami 1 ir 2 punkte reikalaujamas statistines žinias pirmąkart atsiųsti už 1941 m. spalio mėnesį ir toliau už kiekvieną praėjusį mėnesį siuntinėti ne vė-

liau kaip ligi sekančio mėnesio 10 dienos.

5. Privatusi žemės ūkio ir namų ruošos darbdaviai įpareigojami 3-me punkte reikalaujamą įregistravimą ir išregistravimą atlikti laiku ir tinkamai.

6. Blankai pagal 1 punktą įstaigoms ir įmonėms bus pasūstus per Profesiū Sajungų Centro Biurą Kaune, o blankai pagal 2 punktą privatiems darbdaviams — per socialinio draudimo punktą. Jeigu įstaigos ir t.t. minėtų blankų negautų, reikia jų pareikalauti socialinio draudimo punktyuose ir pas Centro Biuro atstovus apskričiuose.

Karo Vadybos Vyr. Tarėjas pas. WÖHRL Kaunas, 1941 m. XI. 19 d.

PROFESINIU SAJUNGU CENTRO BIURO PRANEŠIMAI

Šiomis dienomis Igaliotinis Profesiūnėms Sajungoms Kaune įsleido pranešimą įmonėms Nr. 5, kuriame paliečia organizacinius įmonės reikalus darbo našumo kėlimą ir apsaugą nuo pavojų.

Iš įmonės vedėjo Igaliotinis reikalauja, kad jis dažniau kartu su įmonės atstovais ir ju pavaduotojais atsvarstytų įmonė liečiančius reikalus ir dirbančiųjų pageidavimus bei pasiūlymus.

Pranešimu Nr. 6 Igaliotinis visus dirbančiuosius supažindina su šio krašto sąlygomis pritaikytų Profesiūnė Sajunų pavadinimais, su ju vedėjais ir su Profesiūnė Sajungų prezidiumo nariais.

Šiuos pranešimus galima gauti pareikalavus pas apskrities atstovus ar socialinio draudimo punktyuose.

LIAUDIES ANSAMBLIO KONCERTAI ANTRADIENIŲ IR TREČIADIENIŲ

Vilniaus Filharmonijos Liaudies Ansambliis vakar dienos metu ir vakare didelių pasisekimu koncertavęs Derliaus Šventės iškilimėse ir valdžios kvilėstiemis svečiams, duos dar du koncertus Kauno Didžiajame Teatre — antradienį 14 valandą moksleivijai, ir trečiadienį visuomenei.

Pirmasis Generalinis Tarėjas pritaria, kad valdininkai bei tarnautojai, kurie bus įsigiję bilietus į Liaudies ansamblio koncertą, trečiadienį anksčiau būtų paleisti iš tarnybos.

KAUNO DIDŽIAJAM TEATRE TREČIADIENIŲ LAPKRIČIO 26 D. 15 val.

Įvyks Vilniaus Filharmonijos Liaudies ansamblio koncertas. Programoj: liaudies dainos, senųjų instrumentų muzika, tautiniai šokiai ir liaudies papročiai.

Ansamblio vadovas — J. Švedas, dirigentas — A. Mikulskis, sokių vadovė — M. Baronaitė, koncertmeisteris — B. Pakštas, režisūra ir tekstų montažas — G. Veličkos.

Bilietai nuo 0,50 — 250 RM parduodami Teatro kasoje nuo antradienio 10 val. ryto.

KAUNO BATSIVIAMS

Pranešame, kad reparačūrinės odos pirkimo leidimai išduodami Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmuose kasdien 9—12 val. Pirmuosius pirkimo leidimus batsiviai ir rimoriai turi atsiimti iki š. m. gruodžio 1 d.

Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmai.

UZTEMDYMAS

šandien nuo 16.25 ligi 7.57 val.

Religinis koncertas Arkik. Bazilikoje

XI. 21 Arkik. Bazilikoje buvęs religinis koncertas yra paskutinis iš ilgos Kaune buvusių religinių koncertų eilės, nenutrūkusios nė bolševikų laikais. Tai, anksčiau prigijusios tradicijos palaikomos ir tęsiamos.

Pradžioje Arkik. Bazilikos mišrus choras, kun. V. Budrecko diriguojamas, išpildė J. Galiaus „Ecce quomodo moritur“, J. Naujalio „Regina coeli“, L. Perosi „O Sacrum Convivium“, o vėliau, jau ir koncerto pabaiga, Fr. Schubert „Ave Maria“, J. Gruberskio šv. Cecilijos kantata ir A. Kačanausko „Salvam fac“, pastarąją paties autoriaus diriguojama.

Tarpd. Kun. Seminarijos vyrų choras pagiedojo J. Gruodžio „Tėve mūsų“, P. Čaikovskio „Legenda apie Kristų“ ir kun. V. Budrecko „Christus regnat“.

Kaip paprastai, pakiliai praskambėjo operos solisto Ip. Nauragio giedamas Th. Dubois „Dieve mano“ — ketvirtasis žodis iš „Septynių Kristaus žodžių“ oratorijos, patraukiančios savo paprastumu.

Aleksandras Kačanauskas vargonais solo pagrįjo R. Schumann „Vakarine giesme“ ir J. S. Bach Chromatinę fantaziją, pastarąją išpūdingai užbaigdamas visą koncertą.

Daugumas koncerte išpildytu dalykų — liturginės nuotaukos. Pora iš jų — su teatrinio vaiduojamojo elemento priemaisomis; P. Čaikovskio „Legendoje apie Kristų“ šis pastarasis elementas net vyrauja.

Chorų išpildyti vokaliniai dalykai, Juozo Dragūno vargonais pritariami, praskambėjo gana darniai. Tik Bazilikos choro, ypačiai koncerto pradžioje, tenorai buvo vos girdimi, ir klausytojas galėjo pasigesti pilno, išbaigto balsų sąskambio. Dar smulkmena — neaiškūs priebalsių tarimas, žodžius daręs neaiškūs.

Apskritai, ankstybesniųjų koncertų lygmens šį kartą galima būtų pasigėsti. Priežastis — bolševikiniai laikai, kurie ir šiuos giesmės kolektyvus apardė, užtat patį koncertą padarė juo malonesnį. J. VIRBICKAS

Kauno miesto sporto klubo „PERKŪNAS“ vadui VYTAUTUI STANEVIČIUI, jo sūneliui mirus, gilią užuojautą reiškia Klubo vadovybė ir nariai

Smilgių Pieno Perdirbimo B-vės Plenininką Petrą Naginską dėl jo motulės mirties nuosirdžiai užjaučiame B-vės Valdyba ir tarnautojai

SPORTAS

LGSF - Kauno futbolo meisteris

LGSF įveikė LFLS 3:0 ir Perkūnas laimėjo prieš Kovą 6:1

Vakarykštėse futbolo pirmenybių rungtynėse LGSF nugalėjo LFLS 3:0 (1:0) ir Perkūnas nukirto Kovą 6:1 (1:1). Lemiamas susitikimas buvo pirmasis, kuris galėjo išaiškinti naujajį meistrį, bet taip pat galėjo sumaišyti pirmenybių lentelės padėtį. Pirmasis nuotykis, pasirodė, išsipildė ir LGSF, įveikusi paskutinę klūtį, be pralaimėjimo iškopė į meistris.

LFLS prieš LGSF sukovėjo itin atkakliai ir ryžtingai. Didelę žaidimo dalį LFLS net turėjo lauko persvara, bet konkrečių vasių nepasiekė. Pagirtinas LFLS ryžtingumas ir nesu-smukimas iki paskutinės rungtynių minutės. Atrodė, po kiek laiko jauna LFLS komanda pasisavins daugiau techninių ir taktinių gudybių, be to, įgijusi reikiamo patyrimo, taps visiškai puiki vienuolika. LGSF vakar žaidė patenkinamai, bet tik tiek. Gynime trūko Slyžiaus ir gynikais stojo Galvičius su naujuoju partneriu Deltuva. Jei Galvičius sukovė visiška nuikta, tai to negalima pasakyti apie Deltuva, kuris akimirkomis pasimesdavo, ir geresnis dešinysis sparninis manevravo kaip tinkamas. Saugų linija dirbo atsidėjus. Puolima tempė Baltrimavičius ir Velička. Vis dėlto LGSF ekipa su puikioju vartininku Skalskiu priešaky, būdama meisteriu, turėtų sukovoti žymiai geriau, nei prieš LFLS, kada bendras komandos darbas ne visada buvo meistriškas.

Rungtynių pradžia priklausė LFLS, kuris spaudžia, bet prie vartų lieka jėgalia. 10 min. krinta pirmasis ir vienintelis kėlinio įvartis — 1:0 LGSF naudai (Veličkos nuobėlas). LFLS nepakrinka, vėl metasi į žygius, pelno nesėkmingų kampanijų. Žaidimas gana didelės spartos, bet be didesnių sudybių. 15 min. didelė LGSF proga, bet Dargis (naujas LFLS vartininkas) padeda derybas su teiseju dėl kalbėjimo ir šūkavimo alkštėje. Seka audringi LFLS antpuoliai. Uševićius trenkia bauda, bet LGSF vartai lieka švarūs. 31 min. Jaškevičius iš gėros padėties mauna pro viršų. 43 min. mirtinė proga prie LGSF vartų, bet po didesnės maišaties kamuolį sugriebia Skalskis.

Antrame kėliny LFLS vėl kimba į žygius. Gera Vitkaus šūvis Skalskis sugauna. Atkunta LGSF ir grašo priešininkų vartams, bet LFLS vėl persvaroj, kuria dėkingų progų, bet netikėčia šūviai nesiekia vartų. LGSF turi daug darbo, kol atsigauna. 21 min. Dirvianskas (LFLS) prie vartų kamuolį sugriebia ranka. Baudinys. Mu-

ša Jaškevičius. Įvartis — 2:0. Toliau permainingas žaidimas. 28 minutėje LFLS kampanija, bet nevyksta. 30 minutėje LGSF sumezgia antpuolį, aukštesnis kamuolio permetimas, ir netikėtas įvartis. Jau 3:0 LGSF naudai. Pergalė atrodo nulemta, bet LFLS nepakrinka ir atkakliai grumiasi toliau. LGSF dar sukuria geresnių progų, bet daugiau įvartų nepavyksta įkirsti.

Laimėjimas pelnytas, nors LGSF tikrojo pajėgumo ir neparodė. LFLS žaidė ryžtingai ir dėl to apsisaugo nuo didesnės pralaimėjimo, kaip kai kurių buvo pranašauta prieš rungtynes. Iš LFLS gerai dirbo saugai: Vitkus, Macys.

LGSF: Skalskis; Galvičius, Deltuva; Brazauskas, Koženias, Maskaliūnas; Čepavičius, Baltrimavičius, Velička, Ganusauskas, Jaškevičius. LFLS: Dargis; Kalnauškas, Zeinius; Vitkus, Dirvianskas, Macys; Uševićius, Pliuškevičius, Linevičius, Petratis, Rimkevičius. Teisėjavo Citavičius.

Antrasis susitikimas, Perkūnas — Kovas, nebuvo toks įdomus. Nors pirmojo kėlinio pasekmė lygi, bet antrame visu smarkumu išsilukšteno įtikinantis Perkūno pranašumas, pasiūlytė serija įvartų, kurių galėjo būti daugiau, jei kai kuriuos Perkūno puolikus nebūtų lydėjęs maža nesėkmė. Perkūnas laimėjęs šias rungtynes gavo pirmuosius taškus ir turi dar vieną susitikimą (prieš LFLS). Tuo būdu Perkūnas gali surinkti 4 tšk. ir iškovoti į trečią vietą.

Pirmame kėliny gana neramiai kova. Eilę baudų neišnaudojama. Perkūnas nuolatinei persvaroj, 28 min. gražus Paberžio šūvis atsiranda Kovo šventovėje. 1:0 Perkūno naudai. Už poros minučių Kovas atsilygina. Toliau žaidimas pasekmės nenakelė, nors Perkūnas techniškai ir taktiškai geresnis.

Antrame kėliny žaidima diktuoja Perkūnas. Tuoj pat 2:1 vėliau pasekmė vis šoktelė, kol 40 min. Paberžis fiksuoja 6:1.

Po šių rungtynių pirmenybių lentelė atrodo taip:

Table with 4 columns: rungt., tšk., įvart., and team names (LGSF, Tauras, Perkūnas, Kovas, LFLS).

Beliko Perkūnui sužaisti su LFLS (rungtynės numatomos kita sekmadienį), ir kuklios Kauno futbolo pirmenybės bus galutinai baigtos.

Kauno radijas

ANTRADIENIS, 25.XI.

5.00 Vokiečių kariams RP, 6.00 Dienos mintys. Rytinis koncertas (pl.), 6.40 Mankšta moterims. Vad. D. Nasvytytė, 7.00 Žinios vok. k. RP, 7.15 Žinios liet. k., 7.30 Koncertas RP, 8.00 Savitarpio pagalbos pranešimai, 8.20 Koncertas RP, 9.00 Žinios vok. k. RP, 9.15 pertrauka, 10.00 Koncertas. Groja radiofono mažasis ork., 11.00 Laiko įvykiai, 11.30 Koncerto tesinys, 12.00 Varpų muz. iš Karo muziejaus, 12.05 Pl. muz., 12.30 Žinios vok. k. RP, 12.45 Pl. muz., 13.00 Žinios liet. k. 13.15 Vidudienio konc. RP, 14.00 Žinios vok. k. RP, 14.15 Popietinis konc. RP, 15.00 Žinios vok. k. RP, 15.30—16.00 pertrauka, 16.00 Dr. J. Matusas: Lietuvių ūkiniai ir prekybiniai sugebėjimai, 16.15 Solistų koncertas: Dainuoja op. sol. J. Augaitytė ir op. sol. J. Mažeika, 16.45 Žinios liet. k., 17.00 Žinios vok. k. RP, 17.15 Garsų paradai (pl.), 17.45 Iš vokiečių literatūros istorijos I d. (Kar. Vairas), 18.00 Garsų paradai (tes.), 18.30 Laiko įvykiai, pranešimai iš fronto, paskaitos karo ir politikos temomis ir žinios vokiečių k. RP, 20.15 Koncertas iš Vilniaus, 21.00 Žinios liet. k., 21.10 Vokiškai lietuviams, 21.20 Koncertas iš Vilniaus (tesinys), 22.00 Žinios vok. k. RP, 22.15 Šokių muz. (pl.), 23.00 Programos pabaiga.

Vaškų Pieno Perdirbimo Bendrovės pleninkui p. Vytautui JASEVICIUI ir p-lei Pranutei VYSKUPAITYTEI, sukūrusiems šeimos židinį, linkime laimingo gyvenimo.

Vaškų P. P. B-vės Valdyba ir tarnautojai. 3868(1)

Ūkininkų žiniai

Superku vaisius ir daržoves įvairiais kiekiais. Moku kainas, paskelbtas valdiniuose skelbimuose, apmokant kasdirai pristatymo išlaidas.

Be to, kas nori būti mano įgaliotiniu provincijoje, aprūpinu reikalingais dokumentais ir piniginiams avansais.

Kreiptis pas V.S.T. užpirkimo atstovą K. Grabliką, Kaune, Juozapavičiaus pr. 55. 3828(2)

Kauno Didysis Teatras

Antradienį, lapkričio 25 d., OIGONŲ BARONAS J. Strauss'o 3 v. komiška opera. Bilietai nuo 0,50 — 2,50 RM. Trečiadienį, lapkričio 26 d., BRANDOS ATESTATAS L. Fodor'o 3 v. pjesė. Bilietai nuo 0,20 — 1,20 RM. Penktadienį, lapkričio 28 d., PRISIKĖLIMAS P. Vaičiūno 5 v. komedija. Bilietai nuo 0,20 — 1,00 RM. Šeštadienį, lapkričio 29 d., COPPELIA Delibo 3 v. baletas. Bilietai nuo 0,30 — 1,50 RM. Sekmadienį, lapkričio 30 d., 13 val., TARTIUFAS Moljerio 5 v. komedija. Bilietai nuo 0,50—2,50 RM. Sekmadienį, lapkričio 30 d., vakare, AIDA G. Verdi 8 pav. opera. K. Petrauskui dalyvaujant. Bilietai nuo 0,50 — 2,50 RM. Spektaklių pradžia 18,30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

Kauno Jaunimo Teatras

Antradienį, lapkričio 25 d., 10 val. TĖVO PALIKIMAS 3 pav. lietuvių liaudies pasaka. BRĖMENO MIESTO MUZIKANTAI Brolių Grimmų 4 pav. pasaka. KONCERTINĖ DALIS Uždaras spektaklis Julijanavos ir Marvos pradžios mokykloms. Sekmadienį, lapkričio 30 d., 15 val. Premjera KELIAUJANTI PURIENA Manfred'o Kyber'o 4 veiksmu, 10 pav. pasaka. Bilietai nuo 0,40 — 1,00 RM. Bilietai parduodami teatro kasoje kasdien nuo 10 — 15 ir nuo 17 — 19 val.

Pranešimas

Lietuvos Geležinkelių II Eksploatacijos ruožas praneša visiems padavusiems prašymus į gelež. stočių agentams ruošti kursus, kad III-oje laidoje mokslas prasideda XI. 25 8 val. Kaune, Čiurlionio gvė 12 Nr., kursų salėje.

Taip pat pranešama visiems piliečiams, norintiems įsigyti geležinkelio - ekploatacininko specialybę ir gauti nuolatinį darbą geležinkeliuose, kad artimiausiu laiku Kaune pradės veikti IV-ji gelež. stočių agentams ruošti kursų laida.

I kursus priimami visi piliečiai ne jaunesni 21 ir ne vyresni 50 metų amžiaus, sveikatos žvilgsniu tinkami geležinkelių tarnybai I kategorijai ir baigę:

a) stoties būdotojo pareigoms — nemažiau: 4 klasių nereformuotos lietuvių arba vokiečių gimnazijos, arba nemažiau 2 kl. reformuotos Lietuvos gimnazijos.

b) konduktorių — iešmininkų, dirintojų, vagonų sukabinėtojų pareigoms — baigę lietuvių arba vokiečių pradžios mokyklą.

Piliečiai, sėkmingai baigę kursų ir išlaikę nustatytus kvotimus, bus skiriami praktikai atlikti ir po to priimti į nuolatine tarnybą geležinkeliuose.

Kursantai bei praktikantai bus pagal nustatytas normas atlyginami. Maistu ir nakvyne kursantai pasirūpina savo jėgomis.

Visi norintieji kursų lankyti turi paduoti prašymus, pridėjus gyvenimo aprašymus ir mokslo pažymėjimus I II Eksploatac. ruožo raštine, Čiurlionies g-vė 12 Nr.

Apie IV-tos laidos mokslo pradžią bus paskelbta atskirai, vietiniuose laikraščiuose. 3798(2)

Kauno kinuose

KAPITOL

„MODERNIŠKAI MEBLIUOTA ŠIRDIS“

su Hilde Krahl, Gusti Huber, Gustav Frölich, Theo Lingen. Seansų pradžia: 18, 20 val. Šeštadieniais ir sekmadieniais 16, 18 ir 20 val.

FORUM

„VANDUO KANTOGAI“

su Hans Albers, Charlotte Susa. Seansų pradžia: 18, 20 val. Šeštadieniais ir sekmadieniais 16, 18 ir 20 val.

GLORIJA

„AMŽINAS ŠALTINIS“

su Eugen Klöpfer, Luis Rainer. Seansų pradžia: 18, 20 val. Šeštadieniais ir sekmadieniais 16, 18 ir 20 val.

TRIUMF

„ARGI JŪS NEPAŽISTAT KORFO“

su Heinz Rühmann. Seansų pradžia: 18, 20 val. Šeštadieniais ir sekmadieniais 16, 18 ir 20 val.

DAINA

„ATLAI DU OZYS“

su Irmgard Hoffmann, Ernst Waldow. Seansų pradžia: 18, 20 val. Šeštadieniais ir sekmadieniais 16, 18 ir 20 val.

PASAKA

„GLENARVONO LAPE“

su Olga Tschowha, Karl Ludwig Diehl. Seansų pradžia: 17, 19 val. Sekmadienį 15, 17 ir 19 val.

AUŠRA

„ROBINSONAS“

(Vieno jūreivio dienoraštis) su Oskar Marion, Marieluisse Claudius. Seansų pradžia: 18, 20 val. Sekmadieniais 16, 18 ir 20 val.

SATURN ir LYRA

„TAUTOS VARDU“

su Christine Grabe, Rudolf Fernau. Seansų pradžia: Saturn 18, 20 val. Sekmadienį 16, 18 ir 20 val. Lyra 17, 20 val. Sekmadienį 15, 17 ir 19 val.

UNION VILIJAMPOLĖJ

„NEIŪVEIKIAMAS PONAS PITAS“

su Harry Piel. Seansų pradžia: 18, 20 val. Sekmadieniais 16, 18 ir 20 val.

Visur aktualios apžvalgos iš rytų fronto.

SMULKŪS SKELBIMAI

Siūlo darbo

Mokytojas duoda vokiečių k. pamokas. Siūlyti raštu „I Laisve“ adm. Mokytojai. 3814(5)

Tuoju reikalinga prie vaikų auklė. Rekomendacijos būtinos. Atlyginimas geras. Kreiptis: Būgos g-vė Nr. 39a, but. 1. Novkaičio namas. Telef. Nr. 25340 3843(2)

Prie 4-rių metų berniuko reikalinga ateinančiui auklė, mokanti vokiečių kalbą. Kreiptis nuo 9 iki 10 val. Duonelaičio g-vė 25, but. 5. 3795(2)

Valstybinei Leidyklai reikalingas tarnautojas, sugebantis atlikti: mūro, tinko ir krosnių remonto darbus. Be to, turi būti prasivalinęs, kad galėtų eiti ir dešimtininko pareigas.

Su prašymu, adresuotu Valstybinės Leidyklos direktoriui, kreiptis į Ūkio skyrių, Vytauto pr. 23 (III aukšt.), telef. 22910. 3840(2)

Marijampolės apskrities valsčių ir II ellės miestų savivaldybių mitybos ir tiekimo skyriams reikalingi vedėjai. Pageidaujami dirbę raštines darbas. Atlyginimas IX kategorijos.

Prašymus su gyvenimo aprašymu siųsti Marijampolės Apskritis Viršūninkui. 3867

Reikalinga sąžininga ir švari mergaitė prie vaikų. Savanorių pr. 140, bt. 3, Tel. 20236. 3858(1)

Reikalinga prie šeimos iš 2 žm. sąžininga ateinanti tarnaitė. Atlyginimas labai geras. Rekomendacija būtina. Kęstučio g-vė 20 Nr., but. 3. 3853(2)

3 asmenų šeimai reikalinga vaikus mylinti nuolatine tarnaitė. Sąlygos ir atlyginimas geras.

Kreiptis: Apynių 7a (Štalių g-vės skersgatv., mūrinis namukas) pas Abromaitį. 3852(1)

Ieškau darbo kaip sąskaitininkas banke ar kur kitur, arba kaip vertėjas raštu iš vokiečių kalbos. Siūlyti telef. 27958. 3846(2)

Gabus, raštingas jaunuolis, mokas lietuvių, lenkų, rusų ir šiek tiek vokiečių kalbas, ieškau tarnybos — darbo. Siūlyti laikr. adm. 3791(3)

Parduoda, perka

Pirksiu „Hütte“ I tomą XV laidos sovietų leidimo. Siūlyti Vilnius Mindaugo g-vė 19, but. 1. J. Riaubai. 3774(1)

Perku įvairias radio dalis, lempas, anodo baterijas, nikelino ir elektros pečiukus, laikrodžių dalis ir įvairius radio aparatų matavimo įrankius. Už tinkamus vartoti daiktus moku geras kainas. Savanorių pr. 5, telef. 20039. 3808(12)

Priimame pardavimui ir parduodame įvairius daiktus, rūbus ir baldus. Komiso prekyba Prezidento g. 4a. 3825(5)

Parduodamas moteriškas gero kailio kelnierius ir gobeleno staltiesė. Kraševskio 23, b. 7. Šalia šv. Antano bažnyčios. 3870(1)

Pirksiu naują arba mažai vartotą moterišką dviratį. Siūlyti telef. 22449 nuo 18 — 23 val. arba rašyti Kaunas, Vilniaus g-vė 14. J. K. 3859(1)

Įvairūs

JEI IŠVERSTI KA NORS REIK, I SAPIEGOS 6 EIK

Vertimų biuras „Plunksna“ verčia į vokiečių kalbą prašymus, pažymėjimus ir kitus raštus. Kaunas, Sapiegos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tif. 23727. 3144(25)

Med. gydytojas J. RUNKEVIČIUS, vidaus, specialiai plaučių ligos, rentgeno peršvietimai ir nuotraukos, persikėlė į Maironio g-vė 23 Nr. Priimtinėja ligonius kasdien nuo 10 iki 13 v ir nuo 16 iki 19 v. 3469(11)

Sukertame malkas, remontuojame langus, durų ir inventorius užraktus, elektros įrengimus, patarnaujame persikraustant.

Kreiptis į Patarnavimų kontorą „Pagalba“ Mickevičiaus g. 428 (Miško - Mickevičiaus g. kampas, lėjimas iš kiemo), nuo 9—14 val. 3816(2)

Sąžiningas radėjas, XI - 21 d. 17.40 val. pamestą ties kinu „Glorija“ vyrišką dešinę rankos pirštine, maloniai prašau gražinti už atlyginimą. Kinas „Glorija“. K. K. 3869(1)

Saltkalvių ir galandimo dirbtuvė. Galandama žirkles, skustuval, peiliai, pačiūžos ir jv. įrankiai. Lukšio 52. Endriukaitis. 3851(1)

Butai ir kambariai

Užsienietis - pirklys ieško miesto centre vieną ar du mobiliuosus kambarius.

Adresą palikti šio dienraščio administracijoje dėl Fr. Ec. 3796(2)

Išnuomojamas kambarys panelėms: mokinėms ar tarnautojoms. Šančiai, Ivinskio 49 bt. 1. 3856(1)

Išnuomojamas kambarys (vienam asmeniui), Jankaus g. 13. 3855(1)

Išnuomojamas kambarys II aukšte su centraliniu šildymu ir kt. patogumais vienam inteligentiškam asmeniui. Mapų g. 7, b. 6. 3854(1)

„Vilijampolėje, Raudondvario plent.

Nr. 70

Išnuomojamos patalpos imonei. Kreiptis į Kepurių ir Skrybėlių fabriko direktorių, Ugniagesių 19, tel. 25228, darbo valandomis. 3763(3)

Visi mėgėjų chorai, orkestrai, vaidybos ir tautinių šokių būreliai privalo tuojau užsiregistruoti Vilniaus Filharmonijoje ir pranešti jai apie savo veikimą. 3861(2)

Valstyb. Jungtinei Vaisvandenių Dirbtuvei „Vienybė“ reikalingi kalvis - ardių kaustytojas ir šaltkalvis. Kreiptis Prieplaukos krant. 29, darbo valandomis 8,30 — 16,30, telef. 24437. 3860(2)

I LAISVĖ

Kaunas, Duonelaičio 24.

REDAKCIJA interesantus priiminėja 12—13 ir 17—18 val. Telefonai: vyr. redaktoriaus 20520, red. sekretoriaus 21414, redakcijos 20530.

ADMINISTRACIJA dirba nuo 8 ligi 18 val., prieš šventadienius — nuo 8 ligi 15 val. Tel. 26375.

Prenumerata (laikinė, siunčiant paštu) 1 mėn. užsakantiems 1 arba 2 egz. po 20 rb egzempliorius, užsakantiems daugiau kaip po 2 egz.—po 15 rb egzempliorius. Pinigus prašoma siųsti per Lietuvos Banko skyrius „Spaudos Zodis“ a. a. b. vardu (papr. ein. sąsk. Nr. 161560) Lietuvos Bankui Kaune.

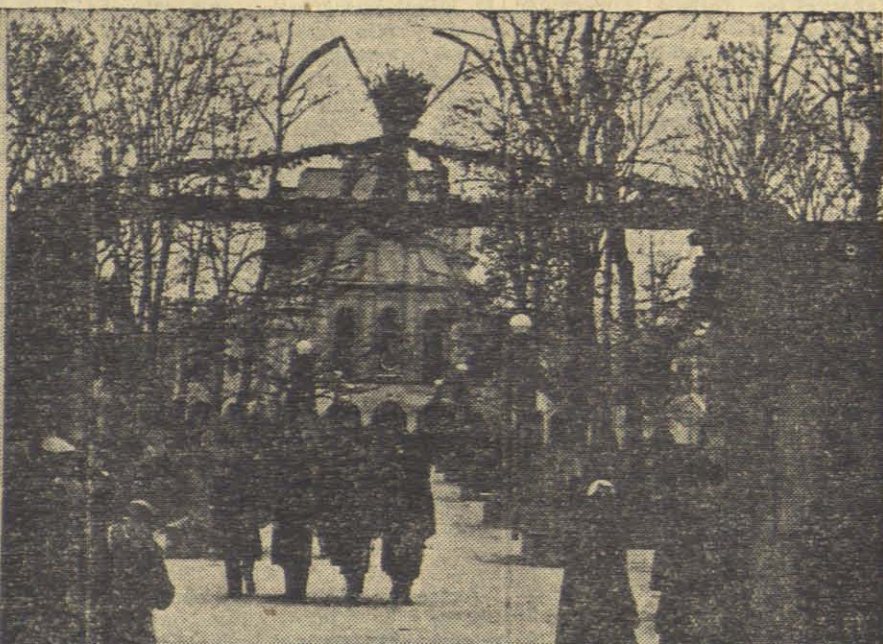
Skelbimai darbo ieškantiems 2 rb, darbo siūlantiesiems 10 rb; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai 15 rb; valdinių ir prekybinių įstaigų skelbimų 1 petito eilutė 4 rb. Skelbimai priimami administracijoje iš vakaro ligi 18 val.; prieš šventadienius ligi 15 val.

Laidžia a. a. b. „Spaudos Zodis“ Spausdina „Žaibo“ spaustuve (Kaunas, Duonelaičio 24).

Handwritten signature or mark at the bottom left corner.

DERLIAUS ŠVENTĖ KAUNE

Ispūdingos iškilmės Kauno Didžiajame Teatre

Kairėje — kalba Generalinis Komisaras dr. von Renteln; viduryje — Liaudies ansamblis scenoje; dešinėje — Pasipuošę Teatro rūmai.

Vakar Lietuvos ūkininkams buvo ypatinga ir reikšminga diena. Visuose apskričių miestuose ir daugely kitų vietų buvo surengtos išpūdingos derliaus šventės, per kurias buvo pagerbti mūsų žaliųjų laukų artojai bei įvertinti jų nuopelnai. Tai buvo ūkininkų diena, ir reikia manyti, kad ji ilgai pasiliks jų atminty.

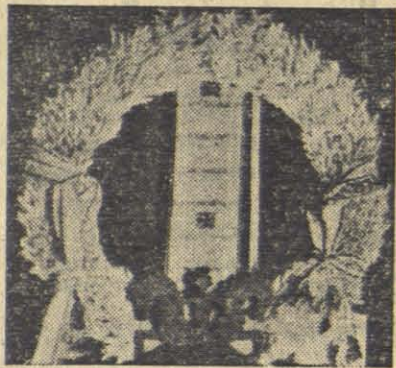
Nežiūrint Europoje siaučiančio baisaus karo, per mūsų kraštą praūžusio staigaus karo viesulo bei visus metus pas mus siautėjusio bolševikinio teroro, Lietuvos ūkininkas neišleido arko ir dalgio iš savo rankų, todėl mes vakar ir galėjome pasidžiaugti gražaus derliaus vaisiais. Ūkininko — krašto maitintojo darbas yra pats svarbiausias. Nuo jo priklauso miestų gyventojai ir, apskritai, viso krašto gerovė. Netuščiai juk vokiečių tautos priėžodis sako: Hat der Bauer Geld, so hat es die ganze Welt (Turi ūkininkas pinigų, tai jį turi visas pasaulis). Tai tikrai reikšmingas posakis, aiškiausiai parodąs, kad juo turtingesnis ūkininkas, juo turtingesnis visas kraštas. O paties ūkininko turtas ir gerovė labai daug priklauso nuo jo energingumo, sumanumo bei darbštumo. Bolševikai savo beprotiškais projektais ūkininko energiją ir darbštumą buvo pakirtę. Tačiau po istorinio birželio mėn. įvykių pas mūsų ūkininkus, kurie vėl pajuto po savo kojomis tvirtą savąją žemę, grįžo normaliai darbo nuotaika bei pasiryžimas uoliai purenti savo juodąją žemelę, kad daugiau iš jos gautų. Tas darbštumas, aišku, nesumažės ir ateity.

Centrinės vakar dienos iškilmės vyko Kaune, Miesto teatre. Labai gražiai: eglė vainikais ir ūkininko darbo simboliu — javų pėdais buvo papuoštas takas į teatrą. Ir pats teatras taip pat buvo žymiai pasipuošęs. Visur kabėjo žali vainikai bei ūkininkų audiniai, prie kurių išpiešti ūkininkų darbo simboliai — dalgis ir grėblis. Br. Jonušo vadovaujamam dūdų orkestrui grojant, po dvyliktos valandos į teatrą pradėjo rinktis šventės dalyviai — visų apskričių ūkininkų ir ūkininkų atstovai ir visuomenė. Lygiai 12.30 min. į šventę atvyko Generalinis Komisaras Lietuva dr. von Renteln, Pirmasis generalinis tarėjas gen. P. Kubiliūnas ir kiti aukštieji vokiečių civilinės ir lietuvių valdžios atstovai.

Gražiai išdekoruotų scenoj buvo susirinkę ūkininkų atstovai su tautiniais drabužiais apsirengusiomis ūkininkėmis, o taip pat visas Vilniaus Filharmonijos liaudies ansamblis.

Derliaus šventę atidarė Generalinis žemės ūkio tarėjas agr. J. Petronis, pasakydamas atitinkamą kalbą. Jis kreipėsi į Generalikomisarą, pranešdamas, kad derlius, nežiūrint visų nepalankių gamtinių ir ūkininkų sąlygų, Lietuvoje jau surimtas. Priminęs ūkininkų pasiryžimą (visą jo kalbą spausdiname

kitoj vietoj) savo darbu ir ūkininkams gėrybėmis prisidėti prie bolševizmo sužlugdymo, jis pakvietė Generalinį Komisarą ateiti į sceną.

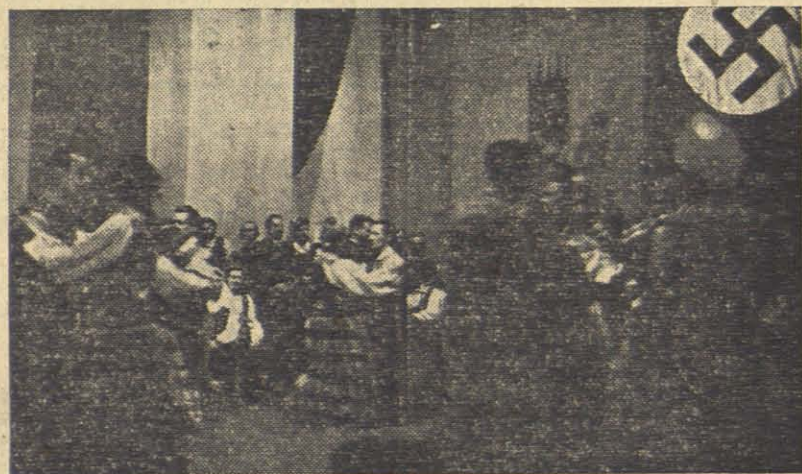

Derliaus šventės vainikas

kur jam bus įteiktas derliaus šventės vainikas bei pristatyti apskričių atstovai. Generalikomisaras dr. von Renteln, Pirmojo generalinio tarėjo gen. P. Kubiliūno lydymas, užlipo į sceną. Ten jam buvo įteiktas didžiulis gražus vainikas ir

paskirai pristatytos visų apskričių ūkininkų delegacijos. Tos delegacijos Generaliniam Komisarui, kaip šventės šeiminiui, įteikė įvairių dovanų. Kiekviena delegacija viską nors skirtingo. Tarp jų buvo matyti: gražių lietuviškų audimų, juostų, medžio drožinių ir kitų tautodailės dirbinių, o taip įvairių žemės ūkio produktų: baltas sūris, krepšys gražių kopūstų galvų, krepšys cukrinių runkelių, lėkštė obuolių ir kt. Susipažinęs su delegatais ir priėmęs dovanas, Generalinis Komisaras pasakė kalbą, kurią lietuviškai išvertė von der Ropp. Savo kalboj jis padėkojo Generaliniam žemės ūkio tarėjui ir ūkininkams už gausias dovanas pridėdamas apie tai pranešti Fiuriui. (Jo kalbą taip pat spausdiname atskirai). Po Gener. Komisarų kalbos, sugrojus Reicho himnus, buvo pradėta antroji šventės dalis, kurią atliko Vilniaus

Filharmonijos liaudies ansamblis. kingai jis atliko visą eilę senųjų mūsų tautinių šokių bei dainų. Ypač gražiai buvo pašoktas kalvelis, oželis, o sudainuota žemaitiškoji Pempelė ir kitos dainos. V. Rg.

Vilniaus Filharmonijos Liaudies ansamblio šokėjai šoka vieną tautinį šokį.

Vilniaus Filharmonijos ansamblio koncertas

Kaj mūsų tautai tenka perkainoti savo kultūros vertybes, tai tenka atrasti didelių kultūros brangenybių. Tos kultūros brangenybės ne dabar sukurtos, jos sukurtos lietuvių tautos ir labai seniai. Betgi dabar tos vertybės ryškiau, aiškiau, negu kitais laikais iškeliamos, išryškinamos. Tai be galo malonus faktas. Tas faktas kalba, kad tokių vertybių dar daugiau yra. Tik belieka trokšti, kad visos lietuvių tautos meninės, kultūrinės vertybės būtų išryškintos. Tai vertinga ne tik mums patiems, bet ir kitiems, kurie su mūsų kultūra menčiau susipažinę.

Apie tokią lietuvių meninių, kultūrinių vertybių išryškinimą, iškelimą, kalba ir vakarykštis Vilniaus Filharmonijos liaudies ansamblio koncertas, įvykęs Kauno Didžiajame Teatre, Derliaus šventės progai. Į koncertą atsilankė labai daug lietuvių visuomenės, o taip pat daug vokiečių karių. Be to, koncerto klausė lietuvių ir vokiečių valdžios atstovai. Koncertas, ką ir besakyti, labai gražiai, darniai, pakiliai praėjo. Buvo be galo daug katučių. Plojo ne tik lietuvių visuomenės atstovai, bet ir vokiečių kariai, kurių, tur būt, daugelis pirmą kartą klausė lietuviškų dainos ir žūrėjo lietuviškų šokių. Pagaliau, lietuvių meno nuotaką kėlė ir Derliaus šventės vakaras. Kaip dieną, taip ir vakare. Didžiojo Teatro rūmai buvo visur kur išpuošti su ūkio padargų emblemomis — dalgiu ir grėbliu. Be to, buvo matyti lietuviškų ornamentų ant drobų, pakabintų tinkamose vietose. Panašiai buvo išpuošta ne tik žemutinė, bet ir viršutinė salė. Be to, labai daug moterų atsilankė tautiškais dra-

bužiais apsitačiusios. Tai buvo nepaprastai darnu. Ne tik scenoje buvo matyti tautiniai drabužiai, bet ir parteryje, ir ložėse ir kitose teatro vietose.

Koncertas buvo sudarytas iš dviejų dalių. Pirmoji dalis, grynai lietuviška daina ir lietuviška muzika, ypač lietuviškų instrumentų demonstracija, o antroji dalis lietuviškų vestuvių inscenizacija, kur be dainų ir muzikos, buvo gana apščiui ir lietuviškų šokių. Kad geriau galima būtų pasekti koncerto turinį, ypač vokiečių kariams, buvo tyčia išleista atskira programa, vokiečių ir lietuvių kalbomis. Ta programa skyrėsi nuo įprastų programų tuo, kad čia prie kiekvienos dainos ar šokio buvo duota trumpučių, būdingų dalykų paaiškinimų.

Lietuviška daina išryškėjo trejų atvejais. Programoje buvo ne maža dainų, kurios plačiai skamba, tarytum skambėtų po laukus darbymetės metu. Kiekvienam lietuviui tai įprasta ir miela. Dar tuo labiau, kad čia buvo ne vienu aukštaičiu, bet džiūku ir žemaičiu dainų. Antruoju atžvilgiu lietuviška daina labai patraukė savo sutartinėmis. Tai viena dainų rūšis, kuri yra atspalvinga ir reikalauja ne mažai technikos ir muzikalumo. Pagaliau trečias dainų koncerto bruožas, tai lietuviškėji muzikos instrumentai. Tai ne tik paprasta demonstracija, bet ir visa eilė harmonizuotų dalykų. Ketvirtas dalykas, tai lietuviškos vestuvės, vestuvių papročiai, apeigos ir, svarbiausia, susietas su jomis lietuviškas šokis.

Be to, tenka apibūdinti ir bendrą lietuviškos dainos bruožą, muzikalinio vaizdo atžvilgiu. Tas bruožas yra nepaprastai sugeb-

imas atvaizduoti vaizdus, darbą, charakterizuoti žmones, gyvulius, paukščius. Beveik kiekviena daina turėjo bei davė tokios charakteristikos. Pirmoji koncerto daina, ir, džiūku tarpe padainuota, buvo „Pasvareyk antelą“. Publikos iš karto, be nuomonių skirtumo, buvo maloniai sutikta. Antras koncerto programos dalykas buvo „Untytė“, kur susilpo, suskambo, beveik žodžiais, tildi, taldi, tildi, pradėjo kalbėti lietuviški skudučiai. Atrodo, toks menkas ir paprastas instrumentas, tačiau, kaip programoje pažymėta, disonansiniais sąskambiais, polifonija pagrįstais, vaizdingai iliustruoja įvairius išgyvenimus. Pirmoji koncerto dalis programos sutartinė „Unėm tūpi trys pulkeliai“, dar geriau buvo publikos sutikta, o taip pat kitos sutartinės, „Skumboj, šauniai joj“, pagaliau savo rūšies šedevras „Melninkas“, kur vaizduojamas vėjinis malūnas. Kiek čia garsų atspalvių, imitacijos! Pagaliau chore pasireiškė dainininkas ne menkas paukščių garsų (=vištų) imitatorius. Taip pat nuostainingai buvo sutikta žemaičių tarpe padainuotoji „Pempelė koudoktoji“. Dainelė buvo ilgai prašoma pakartoti. Choras padainavo „Služmū pas poną“. Publika būtų, be abejo, prašiusi dar kartoti, jei būtų buvę laiko.

Pirmą dalį vertinant, tenka priminti, kad čia buvo ir lietuvių muzikų atskirų kūrinių, pavyzdžiui, „Esk, karvute“ — raliavimas, — užrašyta ir harmonizuota prof. J. Gruodžio. Be to, maža J. Švedo, ansamblio vadovo ir dirigento, rapsodija „Klonių aida“. Čia pasireiškė visi lietuvių liaudies instrumentai: kanklės, birbynės, Sekminių rageliai, lamzdeliai, tošelės, skudučiai ir, paga-

liau, medinė triūba. Ir kas gi? Rapsodijėlė teko kartoti, publika negalėjo palikti dar kartą neišgirdusi nuostabių lietuviškos muzikos garsų.

Antroje koncerto dalyje pakaitomis rungėsi lietuviška daina ir lietuviškas šokis. Čia dainos vėl labai daug susilaukė katučių. Ypatingai gražiai buvo sutikta humoristinė dainelė „Kirverjo“, arba „Tėvas su motina savo į veselę išvažiuo“. Na, lietuviškas šokis inscenizuotose vestuvėse susilaukė taip pat tinkamo vertinimo. Publikai teko ne tik pasigėrėti, bet ir prašyti pakartoti. Kaip ir visados, gracingai buvo sušokta „Kepurinė“. Liaunos šokėjos, vikriai sušokė, pagal primtą paprotį, lenkėsi publikai, atseit, svečiams, o taip pat muzikantams, kurie savo režtu taip pat gražiai nusilenkė. Labai daug dėmesio susilaukė „Oželis“, rečiau matytas lietuviškas šokis. Čia jauni vaikinai, šokio būdu, vaizdavo ožiukų pastangas pasibadyti. Tai ne iš karto įvyksta. Yra tam tikras preliūdas, kol „ožiukai“ susibado. O vėliau jie gražiai apsisuka. Tačiau visą laiką reikiama ir kitos „ožiukų“ užmačios. Šokių reikėjo pakartoti.

Apskritai, dainos ir šokiai paliko labai gerą įspūdį. Rodos, kad nuomonių skirtumų nėra. Gal yra kaj kurių menkų pastabų. Viena tokių pastabų yra, kad choro dirigentas galėjo būti taip pat tautiškais drabužiais apsitašęs. Tikrai, Vilniaus Filharmonijos daug padirbėta ir daug pasiekta. Ne tik vadovų, bet viso kolektyvo. Čia ypač minėtinas Ansamblio vadovo Jono Švedo ir šokių vadovės Marijos Baronaitės pavardės.

J. ŽLABYS